Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0147

Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita

2026 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos (2025/2239(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutartį (toliau – ES sutartis), ypač į jos 2 straipsnį, 3 straipsnio 1 dalį, 3 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą, 4 straipsnio 3 dalį ir 5, 6, 7, 11, 19 ir 49 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV), ypač į jos straipsnius, susijusius su pagarba demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms, jų apsauga ir skatinimu Sąjungoje, įskaitant 70, 258, 259, 260, 263, 265 ir 267 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką,

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 8 d. Komisijos komunikatą „2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2025)0900) ir jo priedą, kuriame pateikiamos rekomendacijos valstybėms narėms,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[1] (Sąlygų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“,

[1] OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės[2] (Bendrųjų nuostatų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių[3] (Finansinis reglamentas), ypač į jo 6 straipsnio 3 dalį,

– atsižvelgdamas į 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014[4],

– atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymų dėl 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos rinkinį,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų dokumentus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos, pvz., Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą (TPPTP), Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (CEDAW) ir Asmenų su negalia teisių konvenciją (ANTK), Jungtinių Tautų tautinėms arba etninėms, religinėms arba kalbinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių deklaraciją, rekomendacijas, pateiktas per Jungtinių Tautų forumą mažumų klausimais, Jungtinių Tautų visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas ir ataskaitas, taip pat į Jungtinių Tautų sutartimis įsteigtų organų teisinę praktiką ir Žmogaus teisių tarybos įgaliotųjų ekspertų sistemą,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų principus, susijusius su nacionalinių institucijų statusu (Paryžiaus principai), patvirtintus 1993 m. gruodžio 20 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucija 48/134,

– atsižvelgdamas į 1998 metais priimtą Jungtinių Tautų deklaraciją dėl žmogaus teisių gynėjų ir 2004 m. birželio mėn. priimtas ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų,

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK), Europos socialinę chartiją, Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) praktiką ir

---

2 OL L 231, 2021 6 30, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.

3 OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

4 OL L 156, 2021 5 5, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

Europos socialinių teisių komiteto išaiškinimus, taip pat Parlamentinės Asamblėjos, Ministrų Komiteto, žmogaus teisių komisaro, Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija, Kovos su diskriminacija, įvairovės ir įtraukties iniciatyvinio komiteto, Venecijos komisijos bei kitų Europos Tarybos organų konvencijas, rekomendacijas, rezoliucijas, nuomones ir ataskaitas,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo,

– atsižvelgdamas į Europos regioninių arba mažumų kalbų chartiją ir Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą 34-ąją bendrąją 2024 metų veiklos ataskaitą,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupės (toliau – GRECO) 25-ąją bendrąją 2024 metų veiklos ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2007 m. gegužės 23 d. Europos Tarybos ir Europos Sąjungos susitarimo memorandumą ir 2024 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas dėl 2025–2026 m. ES bendradarbiavimo su Europos Taryba prioritetų,

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 12 d. priimtą ir 2025 m. gegužės 13 d. pateiktą pasirašyti Europos Tarybos konvenciją dėl teisininko profesijos apsaugos,

– atsižvelgdamas į 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo[5],

– atsižvelgdamas į savo 2016 m. spalio 25 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[6],

– atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo (COM(2017)0835), pateiktą pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį,

– atsižvelgdamas į 2018 m. vasario 7 d. rezoliuciją dėl mažumų ES valstybėse narėse apsaugos ir nediskriminavimo[7],

---

5 OL L 65, 2016 3 11, p. 1, http://data.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj.
6 OL C 215, 2018 6 19, p. 162.
7 OL C 463, 2018 12 21, p. 21.

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. kovo 1 d. rezoliuciją dėl Komisijos sprendimo pasinaudoti ES sutarties 7 straipsnio 1 dalimi dėl padėties Lenkijoje[8],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 19 d. rezoliuciją dėl poreikio parengti Europos vertybių priemonę siekiant remti pilietinės visuomenės organizacijas, propaguojančias pagrindines vertybes Europos Sąjungoje vietos ir nacionaliniu lygmeniu[9],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį Taryba raginama nustatyti, ar esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija šiurkščiai pažeidžia vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga[10],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl ES mažumoms taikomų minimalių standartų[11],

– atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 14 d. rezoliuciją dėl poreikio sukurti visapusišką ES mechanizmą, skirtą demokratijai, teisinei valstybei ir pagrindinėms teisėms apsaugoti[12],

– atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 3 d. Komisijos komunikatą „Tolesnis teisinės valstybės stiprinimas Sąjungoje. Esama padėtis ir galimi tolesni veiksmai“ (COM(2019)163),

– atsižvelgdamas į 2019 m. liepos 17 d. Komisijos komunikatą „Teisinės valstybės principo stiprinimas Sąjungoje. Veiksmų planas“ (COM(2019)0343),

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo[13],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. lapkričio 13 d. rezoliuciją dėl COVID-19 priemonių poveikio demokratijai, teisinės valstybės principui ir pagrindinėms teisėms[14],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl piliečių iniciatyvos „Minority SafePack – milijonas parašų už įvairovę Europoje“[15],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES

---

8 OL C 129, 2019 4 5, p. 13.
9 OL C 390, 2019 11 18, p. 117.
10 OL C 433, 2019 12 23, p. 66.
11 OL C 363, 2020 10 28, p. 13.
12 OL C 363, 2020 10 28, p. 45.
13 OL C 395, 2021 9 29, p. 2.
14 OL C 415, 2021 10 13, p. 36.
15 OL C 445, 2021 10 29, p. 70.

paskelbimo LGBTIQ asmenų laisvės erdve[16],

– atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės padėties Europos Sąjungoje ir Sąlygų reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 taikymo[17],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos[18],

– atsižvelgdamas į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl kovos su korupcija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2003/568/TVR ir Konvencija dėl kovos su korupcija, susijusia su Europos Bendrijų pareigūnais ar Europos Sąjungos valstybių narių pareigūnais, ir iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371,

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo[19],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje[20],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją „Demokratijos ir žiniasklaidos laisvės bei pliuralizmo stiprinimas ES: netinkamas civilinės ir baudžiamosios teisės veiksmų naudojimas siekiant užtildyti žurnalistus, NVO ir pilietinę visuomenę“[21],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją dėl prevencinių priemonių, kuriomis siekiama išvengti korupcijos, neteisėtų išlaidų ir netinkamo ES ir nacionalinių lėšų naudojimo neatidėliotinos pagalbos fondų ir su krize susijusių išlaidų srityse, vertinimo[22],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 8 d. rezoliuciją dėl mažėjančios pilietinės visuomenės erdvės Europoje[23],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir ES Teisingumo Teismo sprendimo pasekmių[24],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 19 d. rezoliuciją dėl Komisijos

---

16 OL C 474, 2021 11 24, p. 140.
17 OL C 67, 2022 2 8, p. 86.
18 OL C 81, 2022 2 18, p. 27.
19 OL C 99, 2022 3 1, p. 146.
20 OL C 117, 2022 3 11, p. 88.
21 OL C 205, 2022 5 20, p. 2.
22 OL C 251, 2022 6 30, p. 48.
23 OL C 347, 2022 9 9, p. 2.
24 OL C 347, 2022 9 9, p. 168.

2021 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos[25],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. birželio 9 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės ir galimo Lenkijos nacionalinio ekonomikos gaivinimo plano patvirtinimo[26],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2020 ir 2021 metais[27],

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 15 d. savo rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį nustatoma, jog esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga[28],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl augančio neapykantos nusikaltimų prieš LGBTIQ+ asmenis visoje Europoje skaičiaus, atsižvelgiant į neseniai Slovakijoje įvykusias homofobines žmogžudystes[29],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 10 d. rezoliuciją dėl rasinio teisingumo, nediskriminavimo ir kovos su rasizmu ES[30],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. lapkričio 24 d. rezoliuciją dėl vertinimo, ar Vengrija laikosi Sąlygų reglamente nustatytų sąlygų dėl teisinės valstybės, ir Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano dabartinės padėties[31],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. kovo 30 d. rezoliuciją „2022 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“[32],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. balandžio 18 d. rezoliuciją dėl ES ir Europos Tarybos institucinių santykių[33],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. birželio 1 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių pažeidimų Vengrijoje ir ES lėšų įšaldymo[34],

---

25 OL C 479, 2022 12 16, p. 18.
26 OL C 493, 2022 12 27, p. 108.
27 OL C 125, 2023 4 5, p. 80.
28 OL C 125, 2023 4 5, p. 463.
29 OL C 149, 2023 4 28, p. 22.
30 OL C 161, 2023 5 5, p. 10.
31 OL C 167, 2023 5 11, p. 74.
32 OL C 341, 2023 9 27, p. 2.
33 OL C, C/2023/442, 2023 12 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
34 OL C, C/2023/1223, 2023 12 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.

– atsižvelgdamas į savo Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti (PEGA komiteto) ataskaitą ir 2023 m. birželio 15 d. rekomendaciją Tarybai ir Komisijai atlikus su programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimu susijusių galimų pažeidimų ir netinkamo administravimo taikant Sąjungos teisę tyrimą[35],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. liepos 11 d. rezoliuciją dėl rinkimų įstatymo, tyrimo komiteto ir teisinės valstybės principo Lenkijoje[36],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 6 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Neapykantai – ne. Prieš neapykantą susivienijusi Europa“ (JOIN(2023)0051),

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl 2022 ir 2023 m. metinio pranešimo dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje[37],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl veikų, kurios ES laikomos nusikaltimais, sąrašo išplėtimo į jį įtraukiant neapykantą kurstančias kalbas ir neapykantos nusikaltimus[38],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 28 d. rezoliuciją „Pranešimas dėl Komisijos 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos“[39],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. vasario 29 d. rezoliuciją dėl ES integracijos stiprinimo atsižvelgiant į būsimą plėtrą[40],

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas)[41],

– atsižvelgdamas į savo 2024 m. balandžio 24 d. rezoliuciją dėl pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančių klausymų dėl Vengrijos

---

35 OL C, C/2024/494, 2024 1 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
36 OL C, C/2024/3995, 2024 7 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
37 OL C, C/2024/5739, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
38 OL C, C/2024/5733, 2024 10 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
39 OL C, C/2024/6743, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
40 OL C, C/2024/6746, 2024 11 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
41 OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.

teisinės valstybės stiprinimo ir susijusio poveikio biudžetui[42],

– atsižvelgdamas į tai, kad Komisija 2024 m. gegužės 29 d. paskelbė apie procedūros pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį dėl Lenkijos užbaigimą po to, kai Lenkija ėmėsi veiksmų, kad atkurtų atitiktį ES teisinės valstybės standartams,

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 27 d. Tarybos išvadas ir jos Būsimo darbo vidaus reformų srityje gaires,

– atsižvelgdamas į 2020–2024 m. ES veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje (JOIN(2020)0005), kuris pratęstas iki 2027 metų,

– atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 10 d. Komisijos ataskaitą „Pagrindinių teisių propagavimo, apsaugos ir vykdymo užtikrinimo finansavimas. 2024 m. metinė ataskaita dėl ES pagrindinių teisių chartijos taikymo“ (COM(2024)0456),

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 7 d. rezoliuciją dėl pertvarkyto ilgalaikio Sąjungos biudžeto kintančiame pasaulyje[43],

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 16 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa (COM(2025)0571),

– atsižvelgdamas į 2025 m. spalio 8 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategija“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 4 d. Komisijos komunikatą „2025 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2025)0690) ir prie jo pridėtus Komisijos tarnybų darbinius dokumentus (2025 m. lapkričio 4 d. plėtros dokumentų rinkinys),

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 12 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Europos demokratijos skydas. Stiprių ir atsparių demokratinių valstybių įgalėjimas“ (JOIN(2025)0791),

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 12 d. Komisijos komunikatą „ES pilietinės visuomenės strategija“ (COM(2025)0790),

– atsižvelgdamas į savo 2025 m. lapkričio 25 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį nustatoma, jog esama aiškaus pavojaus, kad Vengrija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis grindžiama

---

42 OL C, C/2025/3705, 2025 9 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj.

43 Priimti tekstai, P10_TA(2025)0090.

Sąjunga[44],

– atsižvelgdamas į savo 2025 m. gruodžio 18 d. rezoliuciją dėl teisinės valstybės sąlygų režimo įgyvendinimo[45],

– atsižvelgdamas į 2026 m. sausio 20 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2026–2030 m. kovos su rasizmu strategija“ (COM(2026)0012),

– atsižvelgdamas į 2024 m. gruodžio 17 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES teisės vykdymo užtikrinimo (28/2024), 2024 m. vasario 22 d. specialiąją ataskaitą dėl teisinės valstybės principo ES (03/2024) ir 2022 m. sausio 10 d. specialiąją ataskaitą dėl ES paramos teisinei valstybei Vakarų Balkanuose (01/2022), taip pat į 2024 m. vasario 28 d. apžvalgą „Komisijos ataskaitos dėl teisinės valstybės principo taikymo“ (02/2024) ir specialiąją ataskaitą dėl NVO skiriamo finansavimo skaidrumo (11/2025) bei į atitinkamas tuose dokumentuose pateiktas rekomendacijas,

– atsižvelgdamas į 2024 m. liepos 18 d. kandidatės į Komisijos Pirmininko pareigas Ursulos von der Leyen Parlamente pristatytas kitos kadencijos Europos Komisijos (2024–2029 m.) politines gaires, į 2025 m. rugsėjo 10 d. Europos Parlamente perskaitytą Komisijos Pirmininkės 2025 m. pranešimą apie Sąjungos padėtį ir į 2025 m. spalio 21 d. Komisijos komunikatą „2026 m. Komisijos darbo programa“ (COM(2025)0870),

– atsižvelgdamas į 2024 ir 2025 metų „Eurobarometro“ apklausas,

– atsižvelgdamas į 2025 m. rugsėjo mėn. greitosios „Eurobarometro“ apklausos FL569 „ES uždaviniai ir prioritetai“ rezultatus,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaitas, apklausas ir nuomones,

– atsižvelgdamas į rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą FRA pateiktą informaciją Komisijai;

– atsižvelgdamas į 2025 m. balandžio 2 d. Regionų komiteto nuomonę „Vietos ir regionų perspektyva įgyvendinant teisinės valstybės principą Europos Sąjungoje“,

– atsižvelgdamas į Centrinės Europos universiteto Demokratijos instituto Teisinės valstybės klinikos ataskaitą *Rule of Law beyond the EU Member States: Assessing the Union’s Performance 2025* („Teisinė valstybė už ES valstybių narių ribų. 2025 m. Sąjungos veiklos vertinimas“),

---

44 Priimti tekstai, P10_TA(2025)0283.
45 Priimti tekstai, P10_TA(2025)0343.

– atsižvelgdamas į Biudžeto komiteto užsakytą tyrimą „ES biudžeto apsaugos nuo teisinės valstybės principo pažeidimų priemonės: Sąlygų reglamento kontekstas“[46],

– atsižvelgdamas į savo rezoliucijas dėl teisinės valstybės principo taikymo ir pagrindinių teisių padėties valstybėse narėse,

– atsižvelgdamas į savo Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupės (DRFMG)[47] grįžtamosios informacijos ataskaitas, komandiruočių ataskaitas, klausimus, į kuriuos atsakoma raštu, ir atsakymus,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto ir Biudžeto komiteto nuomones bei į Žmogaus teisių pakomitečio nuomonę,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A10-0091/2026),

A. kadangi ES grindžiama pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, vertybėmis, kaip išdėstyta ES sutarties 2 straipsnyje ir atsispindi Chartijoje bei įtvirtinta tarptautinėse žmogaus teisių sutartyse; kadangi Chartija yra ES pirminės teisės dalis; kadangi šios vertybės yra bendros visoms valstybėms narėms, tad ES ir kiekviena valstybė narė atskirai turi nuosekliai jų laikytis ir aktyviai propaguoti visose savo politikos srityse – tiek vidaus, tiek išorės; kadangi valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nebūtų ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių apsaugos regreso; kadangi kaip nors pamynus šias vertybes kyla sisteminė grėsmė ES gyventojų teisėms ir laisvėms;

B. kadangi ES sutarties 49 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena Europos valstybė, pareiškusi norą tapti ES valstybe nare, turi gerbti ir įsipareigoti remti ES sutarties 2 straipsnyje nurodytas vertybes; kadangi stojimas į ES ir toliau turi būti griežtai nuopelnais grindžiamas procesas, grindžiamas atitiktimi Kopenhagos kriterijams, visų pirma susijusiems su demokratija, teisine valstybe ir žmogaus teisėmis; kadangi Kopenhagos kriterijuose nustatyta, kad

---

46 Rubio, E. et al., *The tools for protecting the EU budget from breaches of the rule of law: The Conditionality Regulation in context*, Europos Parlamentas, Vidaus politikos generalinis direktoratas, Biudžeto reikalų teminis skyrius, 2023 m. balandžio mėn.

47 Apie visą DRFMG stebėsenos veiklą žr.: praėjusios kadencijos veikla – https://www.europarl.europa.eu/committees/lt/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662, šios kadencijos veikla – https://www.europarl.europa.eu/committees/lt/working-group-democracy-rule-of-law-and-/product-details/20241205CDT13884.

įstojus į ES šių principų negalima nepaisyti ar aiškinti kitaip; kadangi ši atitiktis taip pat reiškią laipsnišką politikos ir pozicijų suderinimą su ES politika ir pozicijomis, įskaitant bendrą užsienio ir saugumo politiką, visų pirma žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį;

C. kadangi pagrindiniai stojimo į ES proceso principai yra teisinės valstybės principas, pagrindinės teisės, demokratinių institucijų veikimas, viešojo administravimo reforma ir ekonominiai kriterijai; kadangi, siekiant užtikrinti lygybę prieš įstatymą ir praktines galimybes naudotis pagrindinėmis teisėmis, šiose srityse būtinos įtikinamos reformos ir nepanaikinami laimėjimai;

D. kadangi, remiantis 2024 m. birželio 27 d. Europos Vadovų Tarybos išvadomis, vidaus reformos turėtų būti vykdomos lygiagrečiai su plėtros procesu, siekiant užtikrinti, kad ES politika būtų tinkama ateičiai;

E. kadangi mažumoms priklausančių asmenų padėtis turėtų būti reguliariai stebima ir atsispindėti teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje;

F. kadangi ES turėtų puoselėti ir, neviršydama savo kompetencijos, aktyviai ginti socialines ir pagrindines teises, kuriomis ji yra grindžiama; kadangi nuolatiniai ekonominių ir socialinių teisių apsaugos trūkumai, įskaitant teisę į tinkamas ir teisingas darbo sąlygas, socialinę saugą ir apsaugą, galimybę naudotis sveikatos priežiūros ir švietimo paslaugomis, paramą siekiant gauti tinkamą būstą ir nediskriminavimo principą, turi būti laikomi rimta grėsme ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintoms vertybėms;

G. kadangi 2025 metais ES susidūrė su rimtais iššūkiais ir demokratijos nuosmukiu savo valstybėse narėse, susijusiais su teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių, kurios yra neatskiriamai susijusios, apsauga; kadangi 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nustatyta struktūrinių teisminių sistemų, kovos su korupcija vykdymo užtikrinimo, viešųjų paslaugų, žiniasklaidos valdymo ir stabdžių ir atsvarų sistemos trūkumų, ir kartu patvirtinta teigiama trajektorija keliose valstybėse narėse bei parodyta, kad metinis teisinės valstybės principo taikymo ciklas ir toliau skatina ir remia pažangą;

H. kadangi FRA savo 2025 m. pagrindinių teisių ataskaitoje[48] pabrėžia, kad geopolitiniai pokyčiai ir teisėkūros bei visuomenės pokyčiai daro spaudimą pagrindinėms teisėms ES, o nesantaiką kurstanti tapatybės politika atlieka tam tikrą vaidmenį didinant rasizmo ir neapykantos lygį ir taip sukelia kančias įvairios etninės kilmės žmonėms ir religinėms bendruomenėms; kadangi ataskaitoje taip pat pažymima, kad neapykantos kalba ir žalingas turinys internete toliau plinta

---

48 Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, *Fundamental rights report 2025*, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2025.

nekontroliuojamai, spartūs skaitmeniniai pokyčiai ir dirbtinio intelekto (DI) plėtra kelia grėsmę, kad padidės esama nelygybė, o tūkstančių asmenų žūtys jūroje ir įtarimai dėl netinkamo elgesio pasienyje kelia nerimą dėl elgesio su prieglobsčio prašytojais ir migrantais; kadangi šios tendencijos kelia grėsmę demokratinėms vertybėms ir lygybei ir stato į pavojų asmenų pagrindines teises, o kai kurie asmenys visoje ES ir toliau patiria finansinių sunkumų dabartinėmis sudėtingomis socialinėmis ir ekonominėmis sąlygomis, kurios daro neproporcingą poveikį tiems, kuriems jau gresia skurdas, ir didina esamą nelygybę nepalankioje padėtyje esančių grupių atžvilgiu; kadangi, nepaisant iššūkių, su kuriais susidurta 2024 metais, esama teigiamų pokyčių, pavyzdžiui, interneto erdves ir dirbtinį intelektą reglamentuojančių ES teisės aktų, kuriais siekiama užtikrinti skaitmeninę aplinką, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės;

I. kadangi jau ilgą laiką išlieka susirūpinimas dėl sisteminės politinės valdžios koncentracijos, institucinės stabdžių ir atsvarų sistemos erozijos bei nepriklausomų priežiūros institucijų silpninimo valstybėje narėje, kuriai taikoma SESV 7 straipsnio 1 dalis, nepaisant pakartotinių raginimų imtis taisomųjų veiksmų;

J. kadangi, nepaisant to, kad didėja spaudimas pilietinės visuomenės erdvei visoje ES, 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nepakankamai atspindėtas tokio spaudimo ir susijusių struktūrinių grėsmių rimtumas, taip pat pateikta nepakankamų rekomendacijų; kadangi ataskaitoje tinkamai neaptariami nuolatiniai susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su teismų nepriklausomumu, žiniasklaidos laisve, korupcija ir stabdžių ir atsvarų sistema tam tikrose valstybėse narėse;

K. kadangi Komisija keliose valstybėse narėse visapusiškai nenagrinėjo klausimų, susijusių su susirinkimų laisvės, prieigos prie informacijos, rinkimų sąžiningumo ir diskriminacija;

L. kadangi ES Teisingumo Teismas byloje C-713/23 yra nusprendęs, kad valstybė narė, siekdama užtikrinti pagal ES teisę suteiktas teises, privalo pripažinti dviejų tos pačios lyties ES piliečių santuoką, teisėtai sudarytą kitoje valstybėje narėje, kurioje jie pasinaudojo savo judėjimo ir gyvenamosios vietos pasirinkimo laisve; kadangi ES Teisingumo Teismas konstatavo, kad atsisakymas pripažinti tokią santuoką prieštarauja ES teisei, nes pažeidžia tiek judėjimo ir gyvenamosios vietos pasirinkimo laisvę, tiek pagrindinę teisę į privatų ir šeimos gyvenimą;

M. kadangi, remiantis žiniasklaidos laisvės rodikliais, pavojingas naujienų žiniasklaidos ir valdžioje esančių asmenų artumas ES pasireiškia neskaidriu ir nevienodu valstybinės reklamos paskirstymu; kadangi žiniasklaidos aplinkai būdingi interesų konfliktai ir kai regioninės žiniasklaidos priemonės priešinasi spaudimui, jos susiduria su strateginiais ieškiniais dėl visuomenės

dalyvavimo (SLAPP), kurie eikvoja jų finansus; kadangi atsiranda vilties ženklų: sumažėjus teisiniam spaudimui kai kurie žiniasklaidos sektoriai atsigauna, kiti demonstruoja teigiamą ekonominį postūmį, o kai kuriuose pasiekiamas aukštas spaudos laisvės lygis;

N. kadangi keliose valstybėse narėse žurnalistai ir toliau tampa šmeižimo kampanijų, piktnaudžiavimo teisminiu procesu, bauginimo ir grasinimų taikiniu, o tai kelia baimę ir skatina savicenzūrą bei silpnina visuomenės teisę į informaciją; kadangi kai kurie žurnalistai yra priversti gyventi su policijos apsauga;

O. kadangi Tyrimo komitetas programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti (PEGA) nustatė, kad tokios priemonės keliose valstybėse narėse buvo neteisėtai panaudotos prieš žurnalistus, pilietinę visuomenę, teisininkus, opozicijos veikėjus ir valdžios pareigūnus; kadangi jis užfiksavo šiurkščius privatumo, duomenų apsaugos ir saviraiškos laisvės pažeidimus ir įspėjo, kad tokia praktika kelia sisteminę grėsmę demokratijai ir pagrindinėms teisėms Sąjungoje; kadangi šnipinėjimo programomis grindžiamų sekimo technologijų, pavyzdžiui, „Predator“, „Pegasus“ ir „Paragon Graphite“, naudojimas prieš žurnalistus ES tebėra didelį susirūpinimą kelianti problema;

P. kadangi tam tikri pagrindinių teisių pažeidimai gali būti susiję su kai kurių ES lėšų naudojimu, ypač prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų, asmenų su negalia ir vaikų apgyvendinimo specialiosiose įstaigose bei tam tikrų miestų atnaujinimo vykdant būsto ir švietimo projektus srityse[49]; kadangi tam tikros ES lėšos galėjo būti nukreiptos įmonėms, susijusioms su intervencinio sekimo technologijomis[50]; kadangi, siekiant užkirsti kelią tokiems pažeidimams ir užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi ES teisėje numatytų apsaugos priemonių, turėtų būti sustiprintas ES lėšų valdymas ir priežiūra;

Q. kadangi buvo išreikštas susirūpinimas[51] dėl ES ribojamųjų

---

49 Bridge EU, *1.1 Billion Euros, 63 Projects, Six Countries, One Pattern: How EU Funds Violate Fundamental Rights*, (Bridge EU 2025).

50 Business & Human Rights Resource Centre, *EU: 39 Members of the European Parliament from 4 political groups call for answers regarding taxpayer funding fuelling spyware*, Business & Human Rights Resource Centre interneto svetainė, 2025 m. spalio 1 d.

51 United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *European Union: Restrictive measures against academics negatively impact human rights, say UN experts*, Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro interneto svetainė, 2026 m. sausio 26 d.

priemonių, nustatytų Tarybos sprendimu (BUSP) 2024/2643[52] ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/2642[53], visų pirma dėl jų galimo poveikio asmenų, įskaitant žurnalistus, teisėms ir poreikio užtikrinti, kad tokios priemonės būtų taikomos paisant proporcingumo reikalavimo pagal ES teisę, laikantis tinkamo proceso, teisminės priežiūros ir tinkamų teisinių apsaugos priemonių, atsižvelgiant į tarptautinius žmogaus teisių standartus;

R. kadangi, kaip matyti iš 2025 m. „Eurobarometro“ apklausos dėl korupcijos[54], korupcija tebekelia didelį susirūpinimą ES piliečiams; kadangi visų pirma tai, kad 69 % apklaustųjų mano, jog korupcija jų šalyje yra plačiai paplitusi, o 51 % jų mano, kad ji yra plačiai paplitusi politinėse partijose; kadangi apklausos dalyviai kategoriškai nepritaria korupcinei praktikai – 71 % respondentų mano, kad niekada nėra priimtina daryti paslaugą mainais už valdžios institucijų teikiamas lengvatas, 74 % nepritaria dovanų teikimui, o 80 % nepritaria pinigų davimui siekiant gauti tokias lengvatas; kadangi 5 % apklaustųjų teigia, kad per pastaruosius 12 mėnesių susidūrė su korupcija arba ją pastebėję, tik vienas iš penkių pranešė apie tokius atvejus, ir mažiau nei pusė respondentų žino, kam pranešti apie korupcijos atvejus;

S. kadangi Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupė (GRECO) savo 25-ojoje bendrojoje veiklos ataskaitoje pabrėžia, kad tebėra būtinos esminės reformos, skirtos teismų, prokuratūros ir teisėsaugos institucijų nepriklausomumui stiprinti, pasitikėjimui viešosiomis institucijomis, politine vadovybe, teisminėmis institucijomis ir teisėsauga atkurti, o tam reikia nuolatinių pastangų kovoti su korupcija, griežtesnės priežiūros ir nepriklausomo stebėjimo, patikimos ir subalansuotos sistemos, skirtos aukščiausias vykdomąsias pareigas einantiems asmenims valdyti bendraujant su lobistais ir trečiaisiais asmenimis, darančiais įtaką viešajam sprendimų priėmimui, taip pat „sukamųjų durų“ reiškiniui taikomų standartų taikymui, taip pat tvirtam įsipareigojimui užtikrinti skaidrumą, atskaitingumą ir sąžiningumą; kadangi reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant užtikrinti, kad teisės aktai dėl galimybės susipažinti su informacija būtų išsamūs, veiksmingai vykdomi ir aktyviai įgyvendinami;

T. kadangi rinkimų sąžiningumas, lygios rinkimų teisės ir tikra politinė

---

52 2024 m. spalio 8 d. Tarybos sprendimas (BUSP) 2024/2643 dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į destabilizuojančią Rusijos veiklą (OL L, 2024/2643, 2024 10 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2643/oj).

53 2024 m. spalio 8 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/2642, dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos destabilizuojančią veiklą (OL L, 2024/2642, 2024 10 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2642/oj).

54 Europos Komisija, Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 561 „Piliečių požiūris į korupciją ES 2025 m.“, 2025 m. liepos mėn.

konkurencija yra esminiai ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių elementai ir vykdant teisinės valstybės principo taikymo stebėseną valstybėse narėse, taip pat šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse į juos turi būti sistemingai atsižvelgiama;

U. kadangi Europos Tarybos Europos komiteto prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (CPT) 34-ojoje bendrojoje ataskaitoje išreiškiamas didelis susirūpinimas dėl žymiai padidėjusio kalėjimų perpildymo, ypač kai kuriose valstybėse narėse, o tai visapusiškai kenkia kalėjimų veikimui ir gali kelti pavojų asmenims patirti nežmonišką ir žeminantį elgesį, nes dėl to blogėja gyvenimo sąlygos, didėja įtampa ir smurtas, mažėja tikslingos veiklos ir kalinių pasirengimo grįžti į bendruomenę galimybės;

V. kadangi, remiantis FRA ir Europos Tarybos duomenimis[55], kelių valstybių narių kalėjimuose didelį susirūpinimą tebekelia netinkama sveikatos priežiūra, ribotos galimybės gauti paramą psichikos sveikatos srityje ir didėjantis savižudybių skaičius; kadangi savižudybės ir savęs žalojimas išryškina nuolatines ir rimtas laisvės atėmimo sistemų problemas; kadangi ypatingą dėmesį reikia skirti nepilnamečių įstaigoms, kuriose dėl pakankamos psichologinės priežiūros, švietimo ir reintegracijos priemonių trūkumo nepilnamečiai patiria dar didesnę traumą ir atskirtį;

W. kadangi ES Teisingumo Teismo ir EŽTT sprendimų neįgyvendinimas arba dalinis įgyvendinimas ir nuolatinis vėlavimas juos vykdyti yra ne pavieniai atvejai, o atspindi nuolatines problemas vienose valstybėse narėse ir pasikartojančias problemas kitose valstybėse narėse;

X. kadangi organizacijos „European Implementation Network“ ir „Democracy Reporting International“ pabrėžta tai, kad tiek ES Teisingumo Teismo, tiek EŽTT sprendimų įgyvendinimo spragos yra daugiausia susijusios su tomis pačiomis sritimis, būtent teismų nepriklausomumu ir teise kreiptis į teismą, prieglobsčiu ir migracija, sulaikymo sąlygomis, lygybe ir duomenimis bei (arba) sekimu; kadangi tuo pat metu kai kuriose valstybėse narėse įvyko teigiamų pokyčių, parodančių, kad laikytis reikalavimų ir siekti padėties pagerėjimo galima, jei yra aiški politinė valia ir tikras įsipareigojimas laikytis tarptautinių teismų sprendimų, kad būtų laikomasi teisinės

---

55 Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, *Criminal Detention Database 2015-2022*, FRA interneto svetainė; Aebi, M. F. ir Cocco, E. *SPACE I – 2024 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations*, Europos Taryba, 2025; Pasaulio sveikatos organizacija, *Status report on prison health in the WHO European Region 2022*, Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regiono biuras, Kopenhaga, 2023.

valstybės principų[56];

Y. kadangi dezinformacija, algoritminis manipuliavimas ir nepakankamas interneto platformų skaidrumas kenkia demokratinėms diskusijoms, o pagal Skaitmeninių paslaugų aktą[57] siekiama šią riziką pašalinti vykdymo užtikrinimu;

Z. kadangi ribotas dėmesys rekomendacijoms, pateiktoms skyriuje „Kiti instituciniai klausimai, susiję su stabdžių ir atsvarų sistema“, kelia dar daugiau susirūpinimo, nes ši teminė sritis yra labai plati ir apima daug įvairių klausimų;

AA. kadangi nepaisant to, kad Komisijos metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos metodika laikui bėgant pagerėjo, joje vis dar ne visada remiamasi aiškiais ir veiksmingais valstybių narių vertinimo pagal kiekvieną ramstį kriterijais, todėl yra sunkiau palyginti sąlygas valstybėse narėse ir užtikrinti vienodus standartus ir gali sumažėti teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos, kaip išankstinio perspėjimo ir prevencinio mechanizmo, patikimumas;

AB. kadangi, remiantis organizacijos „Liberties EU“ atlikta 2025 m. teisinės valstybės padėties analize[58], nuo 2022 metų maždaug trečdalis visų valstybių narių padarė mažai pažangos įgyvendindamos Komisijos rekomendacijas arba jos visai nepadarė; kadangi devynios šalys nuolat būna neįgyvendinusios nuo penkių iki aštuonių rekomendacijų; kadangi, kiek tai susiję su 2025 metais įvertintų rekomendacijų įgyvendinimu, dėl 61 % jų nuo 2022 metų padaryta mažai pažangos arba jos visai nepadaryta; kadangi 93 % visų 2025 metais Komisijos rekomendacijų pakartojamos ankstesnių metų rekomendacijos (71 % jų buvo pateikta dar 2022 metais), o 2025 metais buvo pateiktos tik devynios naujos rekomendacijos; kadangi galima laikyti, kad 2025 metais visiškai įgyvendinta tik 6 % rekomendacijų;

AC. kadangi Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto DRFMG yra įgaliota stebėti demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių pažeidimus, taip pat kovą su korupcija ES; kadangi daugiau nei septynerius metus DRFMG vertino teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių padėtį visoje ES per

---

56 European Implementation Network and Democracy Reporting International, *Justice Delayed and Justice Denied – Non-implementation of European Courts Judgments and the Rule of Law*, 2025.

57 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

58 Civil Liberties Union for Europe, *European Commission’s Rule of Law Report 2025 – Gap Analysis*.

specialius posėdžius, skirtus valstybėms narėms bei horizontalioms temoms, ir per *ad hoc* delegacijas; kadangi stebėsena yra techninis veiksmas, kuriuo stiprinamos sąžiningumo sistemos ir didinamas institucinis atsparumas, ir kuris turėtų likti nepriklausomas nuo politinės įtakos; kadangi, nors DRFMG yra įtraukta į parlamentinę sistemą, ji jau seniai yra įsipareigojusi susilaikyti nuo partinių politinių svarstymų ir savo vertinimus grįsti nustatytais standartais ir įrodymais pagrįstu sprendimu, be to, ji yra padariusi vertingą indėlį ES atliekant darbą teisinės valstybės srityje;

AD. kadangi Komisijos 2026 m. darbo programoje pažymima, kad reikia integruoto metinio teisinės valstybės ciklo, kuris būtų pagrįstas bendru ritmu, aiškiomis gairėmis ir prie kurio galėtų aktyviai prisidėtų visos institucijos; kadangi laikytis teisinės valstybės principo išlieka būtina siekiant apsaugoti visas ES lėšas;

AE. kadangi Parlamentas yra ne kartą raginęs stiprinti ryšį tarp teisinės valstybės principo laikymosi ir galimybės gauti ES lėšų, be kita ko, stiprinant ryšį tarp jo rezoliucijose dėl metinių teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų pateiktų rekomendacijų ir finansinės paramos iš ES biudžeto; kadangi Komisija yra ne kartą įsipareigojusi stiprinti tokį ryšį, be kita ko, 2025 m. rugsėjo 10 d. Komisijos Pirmininkės Ursulos von der Leyen pranešime apie Sąjungos padėtį;

AF. kadangi teisinės valstybės priemonių naudojimas turi išlikti nešališkas ir grindžiamas tik patikrinamais faktais ir teisiniais argumentais, be instrumentalizavimo ar politinių derybų;

AG. kadangi byloje C-769/22 pateiktoje savo 2025 m. birželio 5 d. nuomonėje generalinė advokatė T. Ćapeta konstatavo, kad ES sutarties 2 straipsnis gali būti atskiras pažeidimo nagrinėjimo procedūros teisinis pagrindas tais atvejais, kai vertybės neigimas yra pagrindinė kitų ES teisės pažeidimų priežastis, ir pasiūlė ES Teisingumo Teismui pripažinti, kad priimdama 2021 m. įstatymą Nr. LXXIX Vengrija pažeidė Elektroninės komercijos direktyvą[59], Paslaugų direktyvą[60], Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų

---

59 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/31/oj).

60 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006 12 27, p. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/123/oj).

direktyvą[61], Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą[62], SESV 56 straipsnį, Chartijos 1 ir 7 straipsnius, 8 straipsnio 2 dalį, 11 ir 21 straipsnius ir ES sutarties 2 straipsnį;

AH. kadangi Komisijos metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje turėtų būti toliau vertinamos valstybės narės ir šalys kandidatės; kadangi pasitelkiant ES teisminę sistemą ir prižiūrint Europos ombudsmenui turėtų būti toliau užtikrinama, kad ES institucijos, organai, įstaigos ir agentūros laikytųsi teisinės valstybės principo; kadangi Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje taip pat turėtų būti skaidriai įvertinta, kaip ES institucijos, organai, įstaigos ir agentūros laikosi teisinės valstybės standartų, taip sudarant sąlygas veiksmingiau šalinti trūkumus ES institucijose ir didinti ES patikimumą tikrinant jos pačios institucijas;

AI. kadangi valstybės narės privalo užtikrinti, kad jų nacionalinės žmogaus teisių institucijos būtų įsteigtos, akredituotos ir veiktų visapusiškai laikantis Jungtinių Tautų Paryžiaus principų; kadangi nacionalinių žmogaus teisių institucijų nepriklausomumas, pliuralizmas, finansinis saugumas, tinkami ištekliai, veiksmingi įgaliojimai ir teisės aktų nustatyti įgaliojimai yra būtini, kad jos galėtų veiksmingai propaguoti ir saugoti pagrindines teises ir stebėti teisinės valstybės standartus bei demokratinės stabdžių ir atsvarų sistemos veikimą; kadangi valstybės narės turėtų būti paragintos apsaugoti nacionalines žmogaus teisių institucijas nuo politinio kišimosi;

Teisingumo sistemos

1. dar kartą patvirtina, kad teisinė valstybė yra grindžiama teisės aktų privalomumu visoms viešosioms institucijoms ir kiekvieno asmens veiksminga teise kreiptis į nepriklausomą ir nešališką teismą, ir kad šie du aspektai yra neatskiriami ir vienas kitą sustiprina;

2. pabrėžia, kad teisinga ir prieinama teisingumo sistema yra vienas pagrindinių teisinės valstybės principų, pagal kurį reikalaujama, kad teisminės institucijos būtų nepriklausomos; pakartoja, kad būtina visiems piliečiams užtikrinti vienodas galimybes kreiptis į teismą;

---

61 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 95, 2010 4 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/13/oj).

62 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

3. pabrėžia nepriklausomų teisminių sistemų ir galimybės gauti nemokamą teisinę pagalbą svarbą siekiant užtikrinti vienodas galimybes kreiptis į teismą; pakartoja, kad siekiant patobulinti teisingumo sistemas ypač didelę reikšmę turi tinkami ištekliai, įskaitant infrastruktūrą ir personalą;

4. ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas teisminių sistemų struktūrinis nepriklausomumas, veiksmingumas ir nešališkumas, taip pat galimybė gauti nemokamą teisinę pagalbą, laikantis joms pagal ES teisę ir nacionalinę teisę tenkančių pareigų, tokiu būdu garantuojant visiems vienodas galimybes kreiptis į teismą, nes tai yra būtina, kad piliečiai galėtų naudotis savo teisėmis, kovoti su diskriminacija ir reikalauti, kad sprendimus priimantys asmenys būtų atskaitingi; pakartoja, kad reikia imtis konkrečių veiksmų, siekiant sudaryti palankesnes galimybes kreiptis į teismą, visų pirma marginalizuotoms ir pažeidžiamoms grupėms;

5. pabrėžia, kad, siekiant užtikrinti teismų nepriklausomumą ir veiksmingą teisę kreiptis į teismą, reikalingos bent automatizuotos ir atsitiktinės bylų paskirstymo sistemos su siaurai apibrėžtomis ir galimomis peržiūrėti nukrypti leidžiančiomis nuostatomis; skaidrios, teisės aktais grindžiamos ir nepolitizuotos paskyrimo bei paaukštinimo procedūros, užtikrinančios, kad, laikantis Venecijos komisijos standartų, didžiąją daugumą teismų tarybų ar lygiaverčių institucijų sudarytų iš savo kolegų tarpo išrinkti teisėjais esantys nariai ir kad vykdomoji valdžia negalėtų savo nuožiūra kontroliuoti paskyrimų, įskaitant teismų pirmininkų ir aukščiausiųjų teismų pirmininkų paskyrimus; pastovios ir objektyvios taisyklės dėl adekvataus teisėjų darbo užmokesčio; pakankami ištekliai, įskaitant finansavimą, infrastruktūrą ir kvalifikuotus darbuotojus;

6. primena, kad tvirtos nacionalinės teisinės sistemos valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse yra būtinos, nes Komisija remiasi nacionalinėmis teisminėmis institucijomis siekdama užtikrinti ES teisės aktų vykdymą, ir kad jos ypač svarbios siekiant vykdyti teisminį bendradarbiavimą visoje ES ir stiprinti tarpusavio pasitikėjimą;

7. pažymi, kad Komisija yra nustačiusi struktūrinių problemų, susijusių su kai kurių valstybių narių ir šalių kandidačių bei potencialių šalių kandidačių teisminių institucijų veiksmingumo, prieinamumo ir kokybės stiprinimu; pabrėžia, kad reikia gerinti šių problemų stebėseną, visų pirma šalyse, kuriose stojimo procesas yra gerokai pažengęs; yra tvirtai įsitikinęs, kad mokymas yra vienas pagrindinių veiksnių, užtikrinančių teisėjų nepriklausomumą, taip pat teisminės sistemos kokybę ir veiksmingumą; ragina valstybes nares investuoti į teisėjų mokymą, skaitmenizaciją, teisinę pagalbą ir marginalizuotų bei pažeidžiamų grupių teisę kreiptis į teismą; ragina valstybes nares užtikrinti teisėjų mokymosi galimybes; yra tvirtai įsitikinęs, kad

mokymasis turėtų būti daugiadalykis; pakartoja, kad teisingumo sistemos veiksmingumui ir prieinamumui užtikrinti ypač didelę reikšmę turi pakankami ištekliai, įskaitant finansavimą, infrastruktūrą ir kvalifikuotus darbuotojus; pabrėžia ypatingą tvirtos ES paramos svarbą šioje srityje;

8. ragina valstybes nares pasinaudoti skaitmenizacijos teikiamomis galimybėmis siekiant supaprastinimo, didesnio veiksmingumo ir prieinamumo, sutaupyti laiko ir sumažinti saugojimo išlaidas;

9. pabrėžia, kad didelį susirūpinimą kelia pernelyg didelė politinė įtaka teisėjų paskyrimams, drausmės komisijoms, paaukštinimams ir bylų paskirstymui, be kita ko, per naujai sukurtas teismines struktūras, kuris padeda apeiti esamas apsaugos priemones ir sudaro palankesnes sąlygos vykdomosios valdžios kišimuisi, ypač Vengrijoje;

10. primena, kad 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nurodyta, jog Vengrijoje tebėra daugelis ankstesniais metais nustatytų giliai įsišaknijusių trūkumų, būtent: teismų nepriklausomumas tebėra kvestionuojamas, prokuratūra vis dar neturi patikimų apsaugos priemonių nuo politinės įtakos, teisėkūros procesai tebėra neskaidrūs, o viešos konsultacijos ribotos, pastangos užtikrinti žiniasklaidos laisvę, pliuralizmą ir pilietinės visuomenės erdvę nedavė reikšmingų rezultatų;

11. pabrėžia, kad būtina užtikrinti teisėjų nešališkumą; primena, kad skiriant ir aukštinant teisėjus turi būti atsižvelgiama tik į jų kvalifikaciją, nes teisėjams tenka itin svarbus vaidmuo užtikrinant teismų nepriklausomumą; primena, kad kandidatų siūlymo ir skyrimo į aukšto lygio teisėjų pareigas kriterijai turi būti visiškai skaidrūs ir neturi būti neteisėto politinio ar išorės kišimosi; primena, kad skaidrios ir nešališkos procedūros taip pat turi būti taikomos teisėjų atleidimui; ragina Komisiją stebėti ir užtikrinti, kad valstybės narės visapusiškai laikytųsi draudimo bloginti esamą padėtį principo, kaip išaiškinta ES Teisingumo Teismo praktikoje, visų pirma skiriant teisėjus, kad būtų išvengta bet kokio regreso teismų nepriklausomumo srityje;

12. primena, kad būtina užtikrinti prokuratūros savarankiškumą ir taip užkirsti kelią bet kokiam politiniam kišimuisi į jos darbą; ragina valstybes nares toliau stiprinti prokurorų nešališkumo apsaugos priemones, atsižvelgiant į skirtingas nacionalinių prokuratūrų struktūras; ragina jas daryti pažangą vykdant reformas pagal 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje išdėstytas rekomendacijas, įskaitant teismų nepriklausomumo ir prokurorų savarankiškumo vykdant parlamentinius tyrimus didinimą, taip pat tokias priemones kaip generalinio prokuroro kadencijos atsiejimas nuo vyriausybės kadencijos; ragina Komisiją peržiūrėti šiuo klausimu įgyvendintas reformas ir stebėti jų veiksmingumą; ragina reformuoti teisėjų ir prokurorų drausmines procedūras, kad politinės valdžios

institucijos negalėtų jų išnaudoti siekdamos vykdyti teisminių institucijų kontrolę, ir užtikrinti, kad jas vykdytų nepriklausomos įstaigos;

13. smerkia piktnaudžiavimą teismine sistema politiniais tikslais, įskaitant politinių oponentų persekiojimą ir kišimąsi į korupcijos tyrimus; pabrėžia, kad politiškai motyvuotas baudžiamasis persekiojimas kenkia visuomenės pasitikėjimui konstituciniais principais ir ES standartais; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti prokuratūros savarankiškumą ir nepriklausomumą ir taip užkirsti kelią bet kokiam politiniam kišimuisi į jos darbą, ypač vyriausybės vykdomam kišimuisi; pabrėžia, kad skaidrūs prokurorų skyrimo procesai yra vienas pagrindinių veiksnių, padedančių išlaikyti visuomenės pasitikėjimą baudžiamuoju teisingumu; smerkia piktnaudžiavimą politikams suteikiama amnestija ir malone, nes tai kelia grėsmę lygybės prieš įstatymą principui; atkreipia dėmesį į tai, kad yra susirūpinęs dėl pasikartojančių išpuolių prieš teisėjus ir prokurorus, kurie atlieka didelį atgarsį turinčius politinius tyrimus, susijusius su korupcijos ir piktnaudžiavimo įgaliojimais prieš politinius oponentus atvejais;

14. pažymi nacionalinių teismų tarybų svarbą apsaugant teismų nepriklausomumą, nes jos veikia kaip teisminės ir kitų valdžios šakų atsvara, be kita ko, sprendžiant tokius klausimus, kaip teisėjų skyrimas ir karjeros raida, taip pat teisingumo sistemos valdymas;

15. pabrėžia, kad tais atvejais, kai yra įsteigtos teismų tarybos, jų sudėtis ir veikimas turėtų atitikti Venecijos komisijos ir Europos Tarybos nustatytus standartus, įskaitant tai, kad tarybą turi sudaryti tik teisėjai arba, kai į jos sudėtį įeina ir ne teisėjai, didžioji dauguma narių turi būti iš savo kolegų tarpo išrinkti teisėjai, o teisėjais nesantys nariai gali būti skiriami taikant skaidrias demokratines procedūras, kad būtų užtikrintas pliuralizmas ir teisėtumas, ir kad vykdomoji valdžia negali savo nuožiūra kontroliuoti skyrimo, kad būtų užtikrintas nepriklausomumas ir užkirstas kelias nederamai įtakai, kaip yra patvirtinęs ES Teisingumo Teismas;

16. palankiai vertina Komisijos ataskaitoje pateiktą atliktų reformų vertinimą ir pažymi, kad kai kurios valstybės narės padarė pažangą ir imasi teisėkūros iniciatyvų, siekdamos stiprinti teismų tarybų, jei jos įsteigtos, nepriklausomumą ir veiksmingumą;

17. pabrėžia, kad veiksmingai ir tinkamai veikiančiai teisingumo sistemai valstybėse narėse reikalingos nepriklausomos advokatūros ir advokatai, kurie galėtų laisvai ir be nepagrįsto spaudimo ar kišimosi vykdyti savo pareigas, atsižvelgiant į jų svarbų vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi ir ginant pagrindines teises ir laisves; be to, pabrėžia, kad būtina visapusiškai laikytis pagrindinių teisininko profesijos principų, įskaitant teisininko ir kliento konfidencialumą;

18. apgailestauja dėl to, kad keliose valstybėse narėse vis dar nerimaujama dėl teisėjų ir teismų darbuotojų atlyginimų dydžio, dėl kurio darbo vietos yra nepatrauklios ir todėl jas sunku užimti;

19. reiškia didelį susirūpinimą dėl stiprėjančios tendencijos struktūriškai kvestionuoti nepriklausomos teismų sistemos vaidmenį ir teisėtumą, taip keliant grėsmę pačios teisingumo sistemos tinkamam veikimui, ir pabrėžia, kad teismų nepriklausomumas yra teisminių institucijų teisėtumo, teismo sprendimų vykdymo užtikrinimo ir visuomenės pasitikėjimo teisingumu užtikrinimo prielaida; primena, kad galių pusiausvyros principas reiškia, kad jokia valdžios institucija negali išvengti teisminės peržiūros, ir apgailestauja dėl naratyvų, kuriais siekiama jį delegitimuoti; primena, kad teisėjų kritika yra nepriimtina, kai ja siekiama trukdyti arba diskredituoti tos konstitucinės funkcijos vykdymą; aiškiai atskiria teisėtą teismų sprendimų kritiką nuo išpuolių, kuriais siekiama pakenkti nacionalinių ir tarptautinių teismų kaip institucijų teisėtumui; smerkia bet kokius tiesioginius ar netiesioginius bandymus daryti įtaką teisėjams, juos bauginti ar trukdyti jiems vykdyti pareigas, įskaitant drausminį spaudimą ar viešus išpuolius, kuriais menkinamas jų autoritetas; dar kartą patvirtina, kad tarptautinių teismų teisėtumas grindžiamas juos įsteigusių valstybių suverenia valia ir demokratinėmis procedūromis, reglamentuojančiomis jų teisėjų rinkimus, ir kad jų vaidmuo yra būtinas veiksmingai pagrindinių teisių apsaugai;

20. ragina Komisiją spręsti politinių išpuolių prieš teisėjus ir teisėjų bauginimo klausimus, užtikrinti teisminės sistemos nepriklausomumą, įskaitant apsaugą nuo politinio kišimosi; pabrėžia, kad daugybė grasinimų ir išpuolių, kurių aukomis tampa teisingumo srities specialistai, ypač teisininkai[63], kelia tiesioginę grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei; ragina valstybes nares pasirašyti ir ratifikuoti Europos Tarybos teisininko profesijos apsaugos konvenciją ir imtis visų tinkamų priemonių, kad būtų užtikrinta teisininkų gynyba ir saviraiškos laisvė; ragina Komisiją nedelsiant pateikti Tarybos sprendimo, kuriuo būtų leista ES pasirašyti ir sudaryti konvenciją, projektą ir pabrėžia, kad būtina greitai susitarti dėl šio sprendimo;

21. primena, kad teisėjų ir prokurorų profesinėms asociacijoms kartu su pilietinės visuomenės veikėjais tenka svarbus vaidmuo puoselėjant teisinės valstybės principą vietos sąlygomis, ginant teismų nepriklausomumą ir prisidedant prie viešų diskusijų;

22. ragina valstybes nares susilaikyti nuo pernelyg dažno paspartintų procedūrų taikymo ar nepaprastosios padėties dekretų priėmimo, nes tai daro neigiamą poveikį teisėkūros stabilumui ir kokybei ir

---

63 Council of Bars and Law Societies of Europe, *CCBE report on threatening behaviour and aggression towards lawyers*, 2024.

demokratijai; ragina valstybes nares po sistemingų konsultacijų su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais nustatyti skaidrius teisėkūros procesus;

23. palankiai vertina kai kuriose valstybėse narėse vykdomas nacionalines reformas, kuriomis siekiama stiprinti teismų nepriklausomumą, ir ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates ir toliau imtis būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas teisminės sistemos nepriklausomumas ir galimybė gauti nemokamą teisinę pagalbą, taip garantuojant visiems lygias galimybes kreiptis į teismą;

24. palankiai vertina Europos ombudsmenų tinklo vaidmenį ir pabrėžia, kad bendradarbiavimas turėtų apimti ne tik keitimąsi informacija, bet ir sistemingą užklausų teikimo procedūrų taikymą, kad nacionalinės ombudsmenų tarnybos, susidūrusios su kliūtimis taikant ES teisę, galėtų kreiptis ir gauti autoritetingus atsakymus ES lygmeniu, taip sustiprindamos savo įtaką nacionalinėms institucijoms; apgailestauja, kad rengiant teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ne visada sistemingai konsultuojamasi su ombudsmenų tarnybomis, nepaisant jų svarbaus vaidmens nustatant ES teisės aktų įgyvendinimo trūkumus; todėl ragina struktūriškiau ir nuosekliau įtraukti nacionalinių ombudsmenų tarnybas į ES lygmens procesus, siekiant geriau nustatyti sisteminės problemas, turinčias poveikio kelioms valstybėms narėms, ir padėti Komisijai šalinti ES teisės aktų veiksmingo taikymo trūkumus;

25. ragina valstybes nares stiprinti nacionalinių priežiūros institucijų nepriklausomumą;

26. ragina ES ir jos valstybes nares toliau stiprinti paramą Europos ir tarptautinėms teisingumo institucijoms, pradedant nuo vidaus teisminio bendradarbiavimo mechanizmų, grindžiamų įvairių valstybių narių ir šalių kandidačių bei potencialių šalių kandidačių teisminių sistemų tarpusavio pasitikėjimu, stiprinimo;

27. palankiai vertina Nusikaltimų aukų teisių direktyvos peržiūrą[64] siekiant panaikinti teisines spragas ir užtikrinti, kad nuo nusikaltimų nukentėjęs asmenys galėtų kreiptis į teismą ir gauti paramą, įskaitant galimybes peržiūrėti su nukentėjusiais asmenimis susijusius sprendimus baudžiamosiose bylose, nuostatas dėl paramos nukentėjusiems asmenims ir jų apsaugos, galimybę gauti kompensaciją, taip pat veiksmingą duomenų rinkimą, geresnį išteklių paskirstymą nuo nusikaltimų nukentėjusių asmenų teisėms ginti, pagarbą nukentėjusių asmenų privatumui ir jų asmens duomenų

---

64 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL L 315, 2012 11 14, p. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

apsaugą pranešant apie nusikaltimą, nepaisant asmens turimo gyventojo statuso, ir kad tais asmens duomenimis nesidalijama su nusikaltimą padariusiu asmeniu;

28. pabrėžia, kad kai kuriose valstybėse narėse nacionalinių ir tarptautinių teismų sprendimų nevykdymas tebėra sisteminė problema, kaip pabrėžta neseniai paskelbtuose ES pagrindinių teisių agentūros (FRA) išvadose ir suinteresuotųjų šalių pateiktuose dokumentuose; su dideliu susirūpinimu atkreipia dėmesį į didėjantį atsilikimą ir lėtėjančią pažangą vykdant svarbiausius EŽTT sprendimus visoje ES, kaip matyti iš to, kad 2025 m. sausio 1 d. ES valstybėse narėse vis dar nebuvo visapusiškai įvykdyta 650 svarbiausių EŽTT sprendimų, palyginti su 624 sprendimais 2024 m. sausio mėn. ir 616 sprendimais metais anksčiau; be to, pažymi, kad vis dar nėra įvykdyta 45,7 % svarbiausių sprendimų, priimtų per pastaruosius dešimt metų dėl ES valstybių narių, palyginti su 44 % 2023 m. pabaigoje ir 40 % 2022 m. pabaigoje; be to, pažymi, kad iki 2024 m. pabaigos vidutinis EŽTT sprendimų, susijusių su ES valstybėmis narėmis, įvykdymo laikas siekė 5 metus ir 4 mėnesius, palyginti su 5 metais ir 2 mėnesiais 2023 metais ir 5 metais ir 1 mėnesiu 2022 metais, – tai aiškiai rodo didėjantį struktūrinį atitikties trūkumą[65]; mano, kad vesdama politinį dialogą su nacionalinėmis vyriausybėmis ir parlamentais Komisija turėtų rimtus neįgyvendinimo atvejus vertinti kaip prioritetinį klausimą;

29. pabrėžia esminį ESTT vaidmenį užtikrinant teisinės valstybės principo laikymąsi visoje ES; pritaria tolesnėms iniciatyvoms, kuriomis siekiama padidinti ESTT išteklius ir pajėgumus, kad būtų galima veiksmingai spręsti tolesnius su teisine valstybe susijusius uždavinius;

30. ragina valstybes nares nedelsiant įvykdyti dar neįvykdytus ES Teisingumo Teismo ir EŽTT sprendimus; siūlo ES institucijoms įsteigti stebėsenos padalinį, kuris, remdamasis atitinkamomis esamomis Sąjungos institucijų ir agentūrų struktūromis bei ištekliais ir prireikus juos papildydamas, stebėtų, kaip įgyvendinami ES Teisingumo Teismo ir EŽTT sprendimai, susiję su demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis ES ir šalyse kandidatėse, ir ragina Komisiją parengti viešą rezultatų suvestinę arba lygiavertę priemonę, leidžiančią stebėti tokį įgyvendinimą, visapusiškai integruoti atitinkamas išvadas į metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir sistemingai teikti pritaikytas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, ypatingą dėmesį skiriant valstybėms narėms, kurios nuolat neįgyvendina ES Teisingumo Teismo ir EŽTT sprendimų; ragina Komisiją analizuoti duomenis apie Jungtinių Tautų sutartimis įsteigtų organų nuomonių dėl konkrečių šalių nesilaikymą, remiantis ES agentūrų, visų pirma Pagrindinių teisių agentūros, surinktais duomenimis; pakartoja, kad veiksmingas teismo

---

65 European Implementation Network, *2025 Report*.

sprendimų vykdymas yra ypač svarbus siekiant užtikrinti ES sutartyje, SESV ir EŽTK įtvirtintų pagrindinių teisių apsaugą;

31. ragina Komisiją nuolatinio nevykdymo atvejais ryžtingiau naudoti vykdymo užtikrinimo priemones, įvertinant, ar jie duoda pagrindą taikyti SESV 258 ir 260 straipsniuose numatytą procedūrą, ir, jei taikytina, biudžeto sąlygas;

32. ragina valstybes nares priimti įgyvendinimo paramos priemones, kuriose būtų nustatyti aiškūs terminai, atsakomybė ir parlamentinė priežiūra, taip pat užtikrinti teismų nepriklausomumą ir užtikrinti, kad nacionaliniai teismai galėtų netrukdomai nuosekliai taikyti EŽTT ir ESTT praktiką;

33. primena, kad teisinės valstybės principas pažeidžiamas, kai įgyvendinant demokratiškai priimtus įstatymus susiduriama su tam tikrų teisminių ar administracinių sektorių institucinėmis kliūtimis ar pasipriešinimu, kurie viršija teisėtą peržiūrą ar tikrinimą ir kurie trukdo juos tinkamai įgyvendinti; pabrėžia, kad demokratinės valstybės turi užtikrinti politinio ir socialinio susitaikymo mechanizmus, užkirsti kelią pernelyg dideliam politinių konfliktų perkėlimui į teismus ir stiprinti demokratinį dialogą;

34. pabrėžia aiškų ryšį tarp teisinės valstybės regreso ir šiurkščių pagrindinių teisių pažeidimų, įskaitant tinkamo teisinio proceso stoką kaliniams, piktnaudžiavimą kardomuoju kalinimu, politinės ar institucinės neapykantos kurstymą ir ribojamąsias priemones, nukreiptas prieš pilietinės visuomenės organizacijas; tvirtai mano, kad Komisija turėtų vertinti, kaip valstybės narės sprendžia šių teisinės valstybės principų ir pagrindinių teisių pažeidimų problemas, ir dėti daugiau pastangų, siekdamos užtikrinti, kad teisingumo sistema būtų prieinama, veiksminga ir nešališka; susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad naudojamos nepaprastosios teisinės procedūros ir vykdomieji dekretai, siekiant pertvarkyti teismų aplinką, kuri nepatenka į įprastos parlamentinės priežiūros sritį, o tai atspindi modelius, kurie anksčiau buvo pripažinti nesuderinamais su valdžių atskyrimo principu;

35. ragina Komisiją spręsti laisvės atėmimo sąlygų klausimą kaip teisinės valstybės problemą, atsižvelgiant į plačiai paplitusį kalėjimų perpildymą, netinkamas gyvenimo sąlygas juose ir didėjantį savižudybių skaičių, kurie pažeidžia kalinių pagrindines teises visose valstybių narių kalinimo įstaigų sistemose; ragina valstybes nares imtis priemonių pagerinti, kad sulaikymo sąlygos kalėjimuose, įskaitant nepilnamečių laisvės atėmimo įstaigas, atitiktų pagrindinių teisių standartus, sprendžiant perpildymo problemą, užtikrinant prieigą prie sveikatos priežiūros ir psichologinės pagalbos bei stiprinant savižudybių prevencijos priemones; palankiai vertina iniciatyvas, kurių ėmėsi kai kurios valstybės narės, siekdamos spręsti perpildymo problemą, ir pabrėžia, kad reikia tolesnių struktūrinių

priemonių, įskaitant nuoseklias kalinių skaičiaus mažinimo strategijas, pirmenybę teikiant su laisvės atėmimu nesusijusioms priemonėms ir kitoms laisvės atėmimui alternatyvioms bausmėms;

Kovos su korupcija sistema

36. pakartoja, kad korupcija kelia didelę grėsmę demokratijai, teisinei valstybei ir sąžiningam elgesiui su visais piliečiais, trukdo ekonominei plėtrai, mažina visuomenės pasitikėjimą institucijomis ir sukuria pažeidžiamumą, kuriuo gali pasinaudoti išorės subjektai tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis;

37. apgailestauja, kad visuomenės pasitikėjimas kova su korupcija tebėra mažas, nes du trečdaliai europiečių mano, kad aukšto lygio korupcijos bylos nėra pakankamai tiriamos, daugiau nei pusė jų mano, kad vyriausybės veiksmai yra neveiksmingi, o beveik pusė jų abejoja, ar kovos su korupcija priemonės taikomos nešališkai; atkreipia dėmesį į dideles ataskaitų teikimo mechanizmų ir visuomenės informuotumo spragas; mano, kad tai yra aiškus raginimas ES intensyvinti savo veiklą korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityje;

38. yra stipriai susirūpinusi dėl Europos Sąjungos institucijose išaiškėjusių korupcijos atvejų ir pabrėžia, kad pagal teisinės valstybės principą reikalaujama, kad viešąsias pareigas einantys asmenys negalėtų veikti savavališkai arba piktnaudžiauti savo galia siekdami asmeninės naudos; ragina ES institucijas visapusiškai taikyti gero valdymo principus, įskaitant skaidrumą, atskaitomybę ir sąžiningumą;

39. pabrėžia, kad norint panaikinti esamą asimetriją, kai GRECO vertina visas ES valstybes nares, bet nevertina pačių ES institucijų, ir taip ribojamas Europos sąžiningumo sistemos darnumas, būtina visavertė ES narystė GRECO, o ne dabartinis stebėtojo statusas; pabrėžia, kad negalima pagrįstai tikėtis, jog Komisija pati įsivertins sąžiningumo ir kovos su korupcija klausimus, ir kad norint užtikrinti patikimumą, skaidrumą ir visuomenės pasitikėjimą būtina kreiptis į pripažintą nepriklausomą išorės stebėsenos instituciją; pabrėžia, kad svarbu pasiųsti aiškų politinį signalą, jog ES institucijos pačios yra vertinamos pagal tuos pačius standartus ir joms taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir nacionalinėms institucijoms; primena, kad ES narystė GRECO sustiprintų taisyklių suderinimą, užtikrintų metodinį nuoseklumą, padidintų ES lėšų valdymo, teisėkūros proceso ir ES institucijų darbo skaidrumą, atskaitomybę ir veiksmingumą, kartu stiprindama bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, šalimis kandidatėmis ir kaimyninėmis šalimis kovojant su korupcija;

40. ragina Komisiją sparčiai užbaigti derybas dėl visavertės ES narystės GRECO; pažymi, kad ES narystė gali būti įgyvendinta dviem teisėtais būdais – tiesiogiai pateikiant prašymą prisijungti prie GRECO

susitarimo arba, paprasčiau, prisijungiant prie vienos ar abiejų Europos Tarybos kovos su korupcija konvencijų (ETS Nr. 173 ir (arba) 174), o tai automatiškai reikštų narystę GRECO; todėl ragina Komisiją nedelsiant pasirinkti veiksmingiausią teisinį kelią siekiant visateisės narystės GRECO ir užtikrinti, kad metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje būtų aptariamos ir ES institucijos;

41. ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti visas Europos Tarybos GRECO rekomendacijas;

42. ragina kiekvieną valstybę narę paskelbti, priimti, atnaujinti, stebėti, įgyvendinti ir peržiūrėti savo nacionalinę strategiją dėl korupcijos prevencijos ir kovos su ja, nustatant tikslus, prioritetus ir atitinkamas priemones bei būdus šiems tikslams pasiekti, siekiant užtikrinti, kad kovos korupcija veiksmai būtų įtraukti į visus susijusius politikos sektorius;

43. pripažįsta, kad labai svarbus vaidmuo užtikrinant teisinės valstybės apsaugą ir kovojant su korupcija ES, taip pat veiksmingai apsaugant Sąjungos finansinius interesus nuo nusikalstamos veiklos tenka Europos prokuratūrai; ragina Komisiją tolesnėse ataskaitose atidžiai stebėti dalyvaujančių valstybių narių bendradarbiavimo su Europos prokuratūra lygį bei visapusiškai pasinaudoti turimomis priemonėmis, jei bendradarbiavimas yra nepakankamas; remia Europos prokuratūros stebėsenos, veiksmų koordinavimo ir operatyvinių įgaliojimų stiprinimą, siekiant sustiprinti jos gebėjimus tirti korupciją valstybėse narėse ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už ją; ragina Komisiją paspartinti Europos prokuratūros reglamento peržiūrą, siekiant sustiprinti Europos prokuratūros ir Europolo operatyvinį bendradarbiavimą ir paramą duomenų analizės srityje; ragina visas valstybes nares, kurios dar to nepadarė, prisijungti prie Europos prokuratūros veiklos ir taip padidinti kovos su korupcija veiksmingumą, visų pirma ES lėšų apsaugos srityje;

44. ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates, taip pat ES institucijas, organus, įstaigas ir agentūras nustatyti arba stiprinti prevencines kovos su korupcija priemones, tokias kaip specializuotos ir nepriklausomos kovos su korupcija institucijos, skaidrus ES lėšų valdymas, griežtesnis arba tinkamas skaidrumo reikalavimų sprendimų priėmimo procese vykdymas, pavyzdžiui, lobistų registrai ir ataskaitų apie politinį finansavimą teikimo pareigos, pasirūpinant, kad būtų užtikrintas aukštas skaidrumo lygis atitinkamose ES politikos srityse, valstybės pareigūnų elgesio kodeksai, privalomos turto deklaracijos ir jų tikrinimas, ankstyvojo perspėjimo sistemos ir aiškios taisyklės dėl interesų konfliktų ir „sukamųjų durų“ praktikos;

45. ragina visas ES institucijas, organus, įstaigas ir agentūras stiprinti kovos su korupcija priemones, susijusias su interesų konfliktų

atskleidimu ir valdymu, gerinti atvirąją prieigą prie informacijos ir tobulinti taisykles, reglamentuojančias ES institucijų, organų, įstaigų ir agentūrų sąveiką su privačiuoju sektoriumi;

46. ragina ES agentūras, organus ir institucijas, tokias kaip Europolas, Eurojustas, Europos Audito Rūmai, Europos prokuratūra ir Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF), gerinti bendradarbiavimą, visų pirma peržiūrint ir stiprinant ES kovos su sukčiavimu struktūrą, be kita ko, garantuojant, kad OLAF turėtų tinkamų išteklių, siekiant užtikrinti veiksmingesnį teisinės valstybės principo pažeidimų, turinčių tiesioginį ar netiesioginį poveikį Sąjungos finansiniams interesams, nustatymą, prevenciją ir baudžiamąjį persekiojimą;

47. ragina stiprinti prevencines kovos su „sukamųjų durų“ reiškiniu teisminėje sistemoje priemones, visų pirma šalyse kandidatėse bei potencialiose šalyse kandidatėse, kad teisėjai ir prokurorai negalėtų užimti vyriausybės ir politinių pareigų, galimai sukeliant interesų konfliktus ir pakenkiant teisminės sistemos integralumui ir nešališkumui;

48. reiškia didelį susirūpinimą dėl padėties kai kuriose valstybėse narėse, kuriose specializuotos kovos su korupcija įstaigos buvo išardytos, absorbuotos į mažiau nepriklausomas struktūras arba kurių kompetencija buvo perskirstyta taip, kad sumažėjo jų nepriklausomumas arba buvo sudarytos sąlygos baudžiamojo persekiojimo ar teisėsaugos įgaliojimus panaudoti politiniais tikslais; pažymi, kad dėl šių pokyčių stipriai sumažėjo korupcijos bylų, įskaitant aukšto lygio bylas, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo atvejų, taip pat jie kenkia nacionalinių kovos su korupcija sistemų veiksmingumui, kaip matyti iš naujausių ekspertų analizių; pažymi, kad prokuratūra yra vienas esminių elementų, užtikrinančių, kad valstybės narės galėtų kovoti su nusikalstamumu ir korupcija; apgailestauja dėl bet kokio vyriausybės ar politinio kišimosi į nusikalstamų veikų, įskaitant korupciją ir susijusias nusikalstamas veikas, tyrimą;

49. ragina valstybes nares užtikrinti drausmės komisijų, prokuratūros, kovos su korupcija agentūrų ir teismų nepriklausomumą, nešališkumą, specializavimąsi ir pakankamą finansavimą, laikantis Jungtinių Tautų konvencijos prieš korupciją (UNCAC) ir GRECO rekomendacijų;

50. palankiai vertina naująją Direktyvą dėl kovos su korupcija, kuria atnaujinama ir sustiprinama ES teisinė bazė atsižvelgiant į UNCAC; ypač palankiai vertina ES lygmeniu suderintą pagrindinių korupcijos nusikaltimų, įskaitant kyšininkavimą viešajame ir privačiame sektoriuose, pasisavinimą, prekybą įtaka, trukdymą teisingumui, neteisėtą praturtėjimą, slėpimą ir rimtus piktnaudžiavimus einant viešąsias pareigas, apibrėžtį; primena, kad piktnaudžiavimas tarnyba ir kitos panašios nusikalstamos veikos patenka į šios direktyvos

taikymo sritį, yra neatskiriama kovos su korupcija ir skaidrumo reglamentavimo sistemos dalis ir prieštarauja tarptautinėms konvencijoms dėl kovos su korupcija; palankiai vertina baudžiamųjų sankcijų fiziniams ir juridiniams asmenims sugriežtinimą, įskaitant laisvės atėmimo bausmes nuo trejų iki penkerių metų, teisės eiti viešąsias pareigas atėmimą ir teisės naudotis viešaisiais fondais atėmimą, taip pat įmonėms skiriamas apyvarta grindžiamas baudas; atkreipia dėmesį į sugriežtintas jurisdikcijos taisykles, leidžiančias valstybėms narėms patraukti kaltininkus baudžiamojon atsakomybėn už tam tikrus užsienyje padarytus nusikaltimus; palankiai vertina sustiprintą prevencijos sistemą, įskaitant pareigą vietoje turėti specializuotas kovos su korupcija institucijas ar organizacinius padalinius, reguliariai atlikti rizikos vertinimus ir užtikrinti pranešėjų bei bendradarbiaujančių asmenų apsaugą; pabrėžia, kad Direktyvoje dėl kovos su korupcija akcentuojama, jog, nepaisant to, kad visapusiškai laikomasi visų atitinkamų nacionalinių konstitucijų normų, konstitucinių principų ir teisės aktų, nederamas asmenų, visų pirma valstybines pareigas einančių asmenų, apsaugojimas nuo atsakomybės už korupcinius nusikaltimus gali pakenkti visuomenės pasitikėjimui tokiu būdu, kuris yra nesuderinamas su šios direktyvos tikslais; taip pat pabrėžia, kad valstybės narės turėtų turėti sistemą, skirtą nuasmenintiems statistiniams duomenims apie malonės, susijusios su apkaltinamaisiais nuosprendžiais dėl direktyvos 7, 8, 9 ir 10 straipsnių, atvejų skaičių registruoti, rengti ir teikti; ragina visas valstybes nares sparčiai ir visapusiškai įgyvendinti Kovos su korupcija direktyvą;

51. pabrėžia, jog pagal teisinės valstybės principą reikalaujama, kad valstybės pareigūnai tiek ES institucijose, tiek valstybėse narėse veiktų skaidriai ir viešojo intereso labui, nepiktnaudžiaudami savo įgaliojimais ir nepriimdami savavališkų sprendimų; ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates skatinti sąžiningumo kultūrą, reguliariai rengiant kovos su korupcija mokymus valstybės pareigūnams, teisėsaugos ir teisminių institucijų darbuotojams, taip pat aktyviai įtraukiant pilietinę visuomenę;

52. pabrėžia, kad informacijos laisvė ir galimybė susipažinti su viešojo intereso informacija yra viena pagrindinių teisių ir esminių skaidrumo, demokratinės atskaitomybės ir kovos su korupcija elementų; pažymi, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje sistemingai nagrinėjama ši sritis, įskaitant nepagrįstus apribojimus, vėlavimus ar kliūtis, trukdančias susipažinti su viešąja informacija; ragina valstybes nares užtikrinti savalaikę, veiksmingą ir nediskriminacinę galimybę susipažinti su valdžios institucijų turima informacija ir susilaikyti nuo teisėkūros ar administracinių priemonių, kuriomis ribojamas skaidrumas ar trukdoma visuomenės kontrolei, kai jos yra nesuderinamos su ES pagrindinių teisių chartija;

53. reiškia susirūpinimą dėl to, kad dėl neseniai įvykdytų baudžiamosios

teisės reformų, kuriomis sušvelnintos sankcijos ir sutrumpinti senaties terminai už korupcijos nusikaltimus, buvo nutraukta šimtai su korupcija susijusių bylų, įskaitant bylas dėl sunkių nusikaltimų, ir taip susilpnintas atgrasomasis poveikis, pakurstyta nebaudžiamumo atmosfera ir sumažintas pasitikėjimas valdžios institucijomis;

54. atkreipia dėmesį į tai, kad Vengrijoje sutelkta vykdomosios valdžios įtaka prokurorams kartu su teisėkūros reformomis, kuriomis sudaromos sąlygos nutraukti korupcijos bylas arba sušvelninti bausmes, atspindi sisteminio regreso tendencijas, kurias Parlamentas anksčiau nustatė pagal ES sutarties 7 straipsnio procedūrą;

55. primygtinai ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates užtikrinti, kad korupcijos atvejai būtų tiriami greitai, išsamiai ir nešališkai, ypatingą pirmenybę teikiant atvejams, kuriuose figūruoja aukšto rango pareigūnai, siekiant apsaugoti teisinės valstybės principą, išlaikyti visuomenės pasitikėjimą ir užtikrinti atskaitomybę visuose valdžios lygmenyse; be to, ragina valstybes nares per pagrįstą laikotarpį imtis tolesnių veiksmų dėl tokių atvejų, kad nebūtų skatinamas nebaudžiamumo jausmas tarp jų piliečių;

56. ragina valstybes nares suderinti savo teisines nuostatas dėl aukšto lygio pareigūnų baudžiamosios atsakomybės, kaip apibrėžta Direktyvoje dėl kovos su korupcija, ir sumažinti teisines ir procedūrines kliūtis, trukdančias teisminėms institucijoms greitai išnagrinėti atitinkamas bylas;

57. ragina Komisiją sistemingai teikti ataskaitas apie aukšto lygio korupcijos bylų tyrimo rezultatus, kaltinimų pareiškimą ir galutinio nuosprendžio priėmimą kiekvienoje valstybėje narėje ir juos diferencijuoti; be to, ragina Komisiją nustatyti nuolatinio nebaudžiamumo situacijas kaip struktūrinį pažeidžiamumą, turintį didelį poveikį ES biudžeto apsaugai, ir įtraukti šias išvadas į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos skyrių dėl kovos su korupcija;

58. pripažįsta, kad pranešėjams apie pažeidimus tenka esminis vaidmuo atskleidžiant korupciją ir skatinant skaidrumą tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose; pabrėžia, kad būtina užtikrinti veiksmingą jų apsaugą nuo keršto ir bauginimo; ragina toliau stiprinti nepriklausomas ir savarankiškas pranešėjų apsaugos institucijas ir toliau integruoti jas į platesnes nacionalines kovos su korupcija sistemas; raginа valstybes nares ir šalis kandidates apsaugoti pranešėjus bei žurnalistus, pranešančius apie korupciją ar netinkamą ES lėšų valdymą ir toliau stiprinti jų apsaugą, užtikrinant konfidencialius pranešimų teikimo kanalus, veiksmingas priemones nuo atsakomųjų veiksmų ir tiriamosios žurnalistikos bei žodžio laisvės apsaugą; ragina baudžiamojoje teisėje nustatyti konkrečias sunkinančias aplinkybes už nusikalstamas veikas, padarytas prieš

žurnalistus, kai tokios veikos yra motyvuotos jų profesine veikla arba susijusios su ja;

Žurnalistų apsauga, žiniasklaidos pliuralizmas ir laisvė

59. teigia, kad tiriančiųjų žurnalistų nužudymas yra tiesioginis išpuolis prieš teisinę valstybę, nes tai ne tik silpnina piliečių ir institucijų gebėjimą pareikalauti valdžios atstovų atsakomybės, bet ir yra viena iš ekstremaliausių cenzūros formų, kelianti tiesioginę grėsmę žodžio laisvei ir demokratinių institucijų veikimui; pabrėžia, kad grasinimai žurnalistams, jų bauginimas ir prieš juos nukreiptos kampanijos, įskaitant politiškai motyvuotus veiksmus, turi atgrasomąjį poveikį tiriamajai žurnalistikai ir dėl tokių atvejų turi būti pradėtas greitas, išsamus, nepriklausomas ir veiksmingas tyrimas;

60. griežtai smerkia žurnalistų sekimą, visų pirma naudojant šnipinėjimo programas, įskaitant „Paragon Graphite“ atvejį, taip pat išpuolius prieš žurnalistus ir pilietinės visuomenės veikėjus keliose valstybėse narėse, nes tai yra saviraiškos laisvės ir žiniasklaidos laisvės pažeidimas ir kenkia demokratijos principams; pabrėžia, kad svarbu apsaugoti žurnalistus ir jų komunikacijos konfidencialumą nuo bet kokios formos neteisėto ar savavališko sekimo; palankiai vertina pastangas, kuriomis siekiama stiprinti apsaugos nuo tokios praktikos priemones; pabrėžia, kad reikia stiprinti esamas apsaugos priemones, įskaitant teisminę peržiūrą, būtinumo ir proporcingumo vertinimą ir veiksmingus teisių gynimo mechanizmus, taip pat ES teisės vykdymo užtikrinimą;

61. tebėra susirūpinęs dėl ribotų veiksmų, kurių Komisija ėmėsi siekdama įgyvendinti Tyrimo komiteto programos „Pegasus“ ir lygiaverčių šnipinėjimo programų naudojimui tirti rekomendacijas, ir mano, kad jų visapusiškas įgyvendinimas laiku padėtų žymiai sustiprinti ES gebėjimus užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir užtikrinti pagrindines teises; ragina Komisiją reguliariai teikti Europos Parlamentui, visų pirma Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų (LIBE) komitetui, ataskaitas apie šių rekomendacijų įgyvendinimo padėtį; ragina Komisiją šnipinėjimo programų naudojimo prieš žurnalistus klausimą aptarti savo būsimoje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje, nes šis reiškinys turi tiesioginį poveikį žiniasklaidos laisvei, žiniasklaidos pliuralizmui ir žurnalistų saugumui; pripažįsta, kad, ES lygmeniu išreiškus susirūpinimą, kai kurios valstybės narės pradėjo reformas, kuriomis siekiama gerinti sekimo technologijų naudojimo priežiūrą, skaidrumą ir atskaitomybę;

62. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į vis skvarbesnio intervencinio sekimo technologijų, įskaitant DI grindžiamas priemones, naudojimą, visų pirma tais atvejais, kai jų diegimas gali neproporcingai paveikti pagrindines teises, pavyzdžiui, privatumą, susirinkimų laisvę ar žiniasklaidos laisvę; pabrėžia, kad DI grindžiamos sekimo technologijos, įskaitant biometrines sistemas, pavyzdžiui, veido

atpažinimą, kelia didelę riziką pagrindinių teisių laikymuisi ir kad tais atvejais, kai jos naudojamos, turi būti gautas išankstinis teismo leidimas ir vykdoma skaidri jų priežiūra; ragina Komisiją įvertinti, ar nacionalinė praktika, susijusi su biometriniu sekimu ar didelio masto duomenų rinkimu, kelia sisteminę grėsmę teisinei valstybei;

63. reiškia didelį susirūpinimą dėl vis geriau dokumentais patvirtinamų įtarimų dėl neteisėtos sekimo ir šnipinėjimo veiklos, nukreiptos netgi prieš ES institucijas; pabrėžia, kad jei tokios veiklos faktas pasitvirtintų, ji keltų didelę grėsmę teisinės valstybės principui, valdžių atskyrimo principui, demokratinei priežiūrai ir Sąjungos sprendimų priėmimo procesų integralumui;

64. primena, kad šnipinėjimo programų diegimas, atsižvelgiant į ypač skvarbų jų pobūdį, yra rimtas pagrindinių teisių suvaržymas, kenkia valstybių narių tarpusavio pasitikėjimui ir gali iškreipti bendrosios rinkos veikimą bei ES politiką; ragina užtikrinti visišką skaidrumą, veiksmingą ir nepriklausomą tokios praktikos tikrinimą ir konkrečias taisomąsias priemones, be kita ko, ES lygmeniu, kad būtų užtikrinta atskaitomybė; pakartoja, kad sekimas turi būti vykdomas laikantis teisės aktų, juo turi būti siekiama teisėto tikslo ir jis turi būti griežtai būtinas bei proporcingas ir jam turi būti taikomos griežtos apsaugos priemonės; pabrėžia, kad bet koks piktnaudžiavimas sekimo priemonėmis, kurio faktas nustatytas atlikus tinkamą procesą, turi turėti apčiuopiamų pasekmių pagal ES teisines ir biudžeto srities priemones;

65. išlieka stipriai susirūpinęs dėl to, kad žiniasklaidos nuosavybė, nesvarbu, ar ji yra viešoji, ar privati, daugelyje valstybių narių, šalių kandidačių bei potencialių šalių kandidačių tebėra labai koncentruota, o tai kelia grėsmę informacijos ir nuomonių įvairovei; reiškia susirūpinimą dėl didėjančio politinio kišimosi į visuomeninės žiniasklaidos priemonių valdymą, administravimą ir darbuotojų parinkimą, kuris kenkia jų nepriklausomumui; pabrėžia nepriklausomos ir tinkamai finansuojamos visuomeninės žiniasklaidos demokratinę svarbą; ragina valstybes nares, šalis kandidates ir potencialas šalis kandidates priimti teisės aktus, kuriais būtų užkirstas kelias horizontaliajai koncentracijai, užtikrintas nuosavybės ir valdymo skaidrumas, įskaitant per viešus nuosavybės registrus, garantuotas viešųjų lėšų paskirstymo skaidrumas ir nustatyti nepriklausomos priežiūros ir atitikties mechanizmai, siekiant apsaugoti redakcinę ir žurnalistinę nepriklausomybę bei žiniasklaidos, kaip viešosios priežiūros subjekto, vaidmenį;

66. smerkia bet kokį nederamą politinį kišimąsi į visuomeninės žiniasklaidos valdymą ir su susirūpinimu atkreipia dėmesį į struktūrines reformas kai kuriose valstybėse narėse, kuriomis didinama politinė įtaka skyrimo ir atleidimo procedūrų srityje, taip pat į valstybės kontroliuojamos reklamos naudojimą, politiškai veikiamas reguliavimo institucijas ir žiniasklaidos konsolidavimą į

vyriausybei palankius konglomeratus, kurie kartu mažina žiniasklaidos pliuralizmą ir riboja prieigą prie nepriklausomos informacijos; ragina valstybes nares užtikrinti skaidrias, atviras, veiksmingas ir nediskriminacines valdymo organų narių skyrimo procedūras, grindžiamas iš anksto nustatytais objektyviais ir proporcingais kriterijais, laikantis Europos žiniasklaidos laisvės akto 5 straipsnio, ir primygtinai ragina Komisiją atidžiai stebėti nacionalines reformas, kurios gali pakenkti žiniasklaidos pliuralizmui ir visuomeninės žiniasklaidos nepriklausomumui; pabrėžia, kad nepriklausoma ir patikima žiniasklaida, įskaitant nuo politinės kontrolės laisvą visuomeninę žiniasklaidą, yra būtina demokratinei atskaitomybei užtikrinti, nes ji suteikia piliečiams galimybę tikrinti valdžioje esančius asmenis ir nustatyti korupcijos bei piktnaudžiavimo tarnyba atvejus;

67. primena, kad pagrindiniai naujienų šaltiniai, ypač jaunesnei auditorijai, yra tokios interneto platformos kaip „Instagram“, „Tiktok“ ir „X“; reiškia susirūpinimą dėl to, kad rekomendavimo sistemos gali sustiprinti poliarizuojantį turinį ir sukurti informacinius šulinius, o tai kelia didelį pavojų demokratinėms diskusijoms ir žiniasklaidos pliuralizmui; ragina Komisiją užtikrinti veiksmingą Skaitmeninių paslaugų akto[66], įskaitant nuostatas dėl platformų atsakomybės mažinti sisteminę riziką žiniasklaidos pliuralizmui ir pilietinei diskusijai, vykdymą;

68. palankiai vertina iniciatyvas, kuriomis skatinama laisva, nepriklausoma ir pliuralistinė žiniasklaida, tokias kaip Europos žiniasklaidos laisvės aktas (EMFA); tačiau apgailestauja, kad daugumoje valstybių narių EMFA vis dar toli gražu nėra veiksmingai įgyvendintas; ragina valstybes nares nedelsiant vykdyti joms tenkančias pareigas užtikrinti greitą ir visapusišką jo įgyvendinimą, įskaitant valstybinės reklamos paskirstymo internete ir realiame gyvenime skaidrumą, ir žiniasklaidos pliuralizmo bei redakcinės nepriklausomybės apsaugą; ragina Komisiją teikti paramą valstybėms narėms perkeliant EMFA į nacionalinę teisę, stebėti jo įgyvendinimą ir apsvarstyti galimybę pareigų nevykdymo atvejais pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras; ragina Komisiją aktyviai padėti valstybėms narėms taikyti EMFA, prireikus priimant aiškinamąsias gaires, ir atidžiai stebėti jo vykdymo užtikrinimo veiksmingumą, ypač valstybėse narėse, kuriose nepriklausomi šaltiniai yra pareiškę susirūpinimą žiniasklaidos laisve; pabrėžia, kad, atsižvelgiant į tai, kad reglamentas yra tiesiogiai taikomas aktas, žurnalistai ir suinteresuotieji subjektai jau turi teisę juo remtis

---

66 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

nacionaliniuose ir ES teismuose;

69. ragina valstybes nares ir šalis kandidates užtikrinti žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugą ES pagal Komisijos rekomendacijas(ES) 2021/1534[67] ir (ES) 2022/758[68]; pabrėžia, kad žurnalistų apsauga turi apimti ne tik veiksmingas fizinio saugumo priemones, bet ir apsaugos nuo grasinimų bei priekabiavimo internete ir skaitmeninių išpuolių priemones, taip pat prieigą prie informacijos nesudarant nepagrįstų kliūčių;

70. smerkia neapykantos kalbą tiek internete, tiek realiame gyvenime, be kita ko pagrindinėse žiniasklaidos priemonėse, socialiniuose tinkluose ir viešose erdvėse, nes tai kelia didelę grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei; ragina griežčiau užtikrinti žiniasklaidos taisyklių vykdymą, kad būtų apsaugota įvairi ir įtrauki žiniasklaidos aplinka; pabrėžia, kad visuomenės veikėjai turi rodyti pavyzdį užtikrindami pagarbias diskusijas; primena, kad saviraiškos laisvė yra pagrindinė teisė ir neturėtų būti nepagrįstai ribojama; pabrėžia, kad saviraiškos laisve neturi būti naudojamasi siekiant pateisinti neapykantos kalbą ar neapykantos nusikaltimus; ragina valstybes nares panaikinti arba iš dalies pakeisti teisės aktus, neatitinkančius Europos ir tarptautinių standartų, susijusių su saviraiškos laisve ir viešas debatais;

71. primena, kad saviraiškos laisvė yra demokratinės visuomenės kertinis akmuo ir ji neturėtų būti nepagrįstai ribojama; susirūpinęs atkreipia dėmesį į vis dažniau akademikams, žurnalistams ir žmogaus teisių gynėjams taikomas administracines ir baudžiamąsias priemones;

72. ragina valstybes nares visapusiškai ir laiku įgyvendinti Kovos su SLAPP direktyvą[69] ir Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758; ragina valstybes nares neapsiriboti minimaliu direktyvos perkėlimu į nacionalinę teisę ir, siekiant apsaugoti žurnalistus ir kitus asmenis, kuriems gresia SLAPP, nuo bauginimo, šmeižto ar galimybės užsiimti

---

67 2021 m. rugsėjo 16 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/1534 dėl žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų apsaugos, saugumo ir įgalėjimo užtikrinimo Europos Sąjungoje (OL L 331, 2021 9 20, p. 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1534/oj).

68 2022 m. balandžio 27 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2022/758 dėl žurnalistų ir žmogaus teisių gynėjų, užsiimančių visuomenine veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L 138, 2022 5 17, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).

69 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1069 dėl asmenų, užsiimančių visuomenės dalyvavimo veikla, apsaugos nuo akivaizdžiai nepagrįstų ieškinių ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio teismo procesų (Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo) (OL L, 2024/1069, 2024 4 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

jų profesine veikla apribojimų, priimti visapusiškas nacionalines kovos su SLAPP priemones;

73. rekomenduoja valstybėms narėms perkeliant šią direktyvą į nacionalinę teisę išplėsti jos taikymą, kad ji apimtų ir nacionalines bylas, nes su dauguma SLAPP atvejų susiduriama nacionaliniu lygmeniu; ragina patvirtinti ieškinio atmetimo anksčiau laiko mechanizmus, veiksmingas išlaidų perkėlimo taisykles, atgrasomąsias sankcijas piktnaudžiaujančioms bylos šalims ir tvirtas paramos nukentėjusiems žurnalistams ir kitiems nukentėjusiems subjektams priemones;

74. ragina Komisiją skubiai apsvarstyti pasiūlymus ar papildomas priemones, skirtas SLAPP, kuriems netaikoma dabartinė ES sistema, problemai spręsti, ir išnagrinėti galimybę priimti dalinius pakeitimus, kuriais būtų išplėsta direktyvos taikymo sritis, kad ji apimtų ne tik tarpvalstybinius atvejus, ir užtikrintas aukštas ir vienodas apsaugos lygis visoje ES;

75. ragina Komisiją įvertinti, ar ES sankcijos, skirtos kovoti su dezinformacija, atitinka ES teisėje nustatytą proporcingumo reikalavimą ir Chartijos 11 straipsnį, kartu visapusiškai pripažindamas teisėtą tikslą patvirtinti politiką, kuria būtų sprendžiamos dezinformacijos ir manipuliavimo informacija problemos; mano, kad prieš Tarybai pradedant taikyti tokias priemones turi būti užtikrinta teisė būti išklausytam ir tinkamos teisinės apsaugos priemonės, ypač tais atvejais, kai kyla pavojus, kad bus pakenkta ES piliečių, visų pirma žurnalistų, teisėms;

76. ragina valstybes nares užtikrinti, kad mažumos galėtų veiksmingai dalyvauti žiniasklaidos veikloje ir naudotis žiniasklaidos priemonėmis, taip pat užtikrinti, kad audiovizualinės žiniasklaidos paslaugomis nebūtų kurstomas smurtas ar neapykanta mažumoms;

77. ragina valstybes nares sukurti sistemą, kuria būtų užtikrinta žmonių laisvė ieškoti, gauti informacijos ir ją perduoti, taip pat užtikrinti, kad Skaitmeninių paslaugų akte (SPA) numatyti nacionaliniai koordinatoriai galėtų visapusiškai atlikti savo vaidmenį palengvindami keitimąsi informacija ir bendradarbiavimą ES lygmeniu; pabrėžia, kad siekiant užtikrinti saugią, skaidrią ir atskaitingą interneto aplinką, svarbu laiku ir veiksmingai įgyvendinti SPA; ragina valstybes nares užtikrinti, kad į nacionalinę teisę perkeliant Direktyvą (ES) 2016/343 dėl nekaltumo prezumpcijos būtų visapusiškai gerbiama saviraiškos ir informacijos laisvė, užtikrinama Europos žmogaus teisių konvencijos 10 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnyje, ir nebūtų nustatomi pranešimo apie viešojo intereso klausimus apribojimai;

78. primena, kad svarbu stebėti dideles interneto platformas ir užtikrinti SPA vykdymą, įskaitant algoritminio manipuliavimo, neapykantos

kalbos sklaidos, politinės propagandos ar nepakankamos priežiūros atvejų tyrimus; pabrėžia platformų algoritmų skaidrumo, nepriklausomų auditų ir faktų tikrinimo mechanizmų svarbą kovojant su dezinformacija ir pabrėžia, kad šias priemones turėtų papildyti užtikrinta galimybė susipažinti su informacija ir visų piliečių gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis skatinimas;

79. pabrėžia, kad didelio masto dezinformacija ir manipuliavimas informacija, vis labiau plintantys dėl pažangių DI sistemų, kelia didelę riziką teisinei valstybei ir demokratiniams procesams; ragina Komisiją ir valstybes nares visapusiškai užtikrinti SPA ir DI akto[70] vykdymą, kad būtų užtikrintas skaidrumas, atskaitingumas ir veiksmingas DI keliamų sisteminių pavojų teisinei valstybei, ypač vykstant rinkimams, mažinimas;

Pilietinės visuomenės erdvė

80. pabrėžia, kad stipri ir nekliudoma pilietinė visuomenė, įskaitant visuomenines ir bendruomenines organizacijas, profesines sąjungas, aktyvistų grupes, žmogaus teisių gynėjus ir nevyriausybines organizacijas (NVO), taip pat nepriklausomos institucijos ir ombudsmenai, atlikdami sergėtojų vaidmenį, yra labai svarbūs skatinant ir puoselėjant demokratiją, lygybę, teisinę valstybę ir pagrindines teises ir užtikrinant atskaitomybę už valstybės ir privačių veikėjų atliekamus veiksmus; primena, kad šiomis aplinkybėmis Komisija pripažįsta, jog kai kuriose valstybėse narėse vis dar yra kliūčių, trukdančių sukurti pilietinės visuomenės veikėjų darbui palankią aplinką, taip pat tai, kad jiems reikia papildomų priemonių, pvz., specialaus mokymo, informuotumo didinimo ir apsaugos mechanizmų; ragina Komisiją dėti daugiau pastangų stiprinti visų šių veikėjų apsaugą ir užtikrinti būtinas sąlygas, kad jie galėtų veiksmingai vykdyti savo veiklą; primena, kad jiems būtinos saugios, paremiančios ir tinkamos veiklos sąlygos; skatina pilietinį aktyvumą ir dalyvavimą demokratiniuose procesuose;

81. pripažįsta pilietinės visuomenės ir nevyriausybinių organizacijų vaidmenį apsaugant mažumas bei kovojant su diskriminacija ir ragina užtikrinti sąžiningas ir lygias galimybes gauti paramą;

82. pakartoja, kad rengiant teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą svarbu plačiai konsultuotis; ragina Komisiją teikti pirmenybę patikrinimams vietoje valstybėse narėse, nes jie suteikia galimybę

---

70 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas) (OL L, 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

atlikti išsamesnį padėties vertinimą atsižvelgiant į kontekstą;

83. pabrėžia gyvybingos pilietinės erdvės ir teisių į taikius susirinkimus bei asociacijų laisvės visoje ES svarbą ir akcentuoja, kad šios teisės, saugomos pagal tarptautinę teisę ir Chartiją, yra labai svarbios demokratijai ir vyriausybių atskaitomybei; pažymi, kad kai kuriose valstybėse narėse reikia toliau stiprinti šias laisves; ragina valstybes nares užtikrinti susirinkimų laisvės visiems apsaugą ir užtikrinti saugią, įgalinančią ir teisiškai saugią naudojimosi ja aplinką, laikantis ES teisės ir Europos bei tarptautinių žmogaus teisių standartų; susirūpinęs atkreipia dėmesį į didėjančius apribojimus, darančius poveikį pilietinei erdvei keliose valstybėse narėse, įskaitant pernelyg didelę administracinę naštą, šmeižto kampanijas ir prieigos prie išteklių apribojimus, kurie daro atgrasomąjį poveikį ir kenkia pilietinės visuomenės, kaip sergėtojos, vaidmeniui;

84. reiškia didelį susirūpinimą dėl pasikartojančių susirinkimų laisvės apribojimų; atkreipia dėmesį į Europos Tarybos, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Jungtinių Tautų ir pilietinės visuomenės organizacijų kritiką dėl tam tikrų teisės aktų, įskaitant atitinkamus saugumo srities teisės aktus, kurie neatitinka proporcingumo reikalavimo, o tai gali susilpninti teisines apsaugos priemones ir prieštarauti tarptautiniams įsipareigojimams žmogaus teisių srityje; ragina valstybes nares nepriimti įstatymų ir netaikyti praktikos, kuriais būtų prevenciškai ribojama teisė rinktis į taikius susirinkimus, be kita ko, be teisminės priežiūros nustatant sankcijas ar baudas taikiose demonstracijose dalyvaujantiems asmenims; primena valstybėms narėms, kad įstatymai ir praktika, susiję su susirinkimais ir protestais, visada turi atitikti tarptautinius žmogaus teisių standartus, be kita ko, rengiant tinkamus teisėsaugos pareigūnų mokymus žmogaus teisių ir minios valdymo klausimais; ragina valstybes nares nustatyti tinkamas tapatybės patikrinimų registravimo procedūras ar mechanizmus ir ragina valstybes nares skelbti duomenis apie sužalojimus ir mirtis protestų metu, kad būtų užtikrintas didesnis teisėsaugos institucijų skaidrumas ir atskaitomybė;

85. pripažįsta ES pilietinės visuomenės strategiją ir priemones, kuriomis siekiama stiprinti apsaugą, dalyvavimą ir tvarų finansavimą, įskaitant pilietinės visuomenės platformą, pilietinės erdvės žinių centrą ir kitas apsaugos priemones;

86. ragina valstybes nares ir Komisiją toliau gerinti teisinę ir reglamentavimo aplinką pilietinei visuomenei, kartu užtikrinant, kad bet kokie asociacijų finansavimo ir veiklos apribojimai būtų aiškiai pagrįsti, proporcingi, jais būtų siekiama teisėtų viešojo intereso tikslų ir kad jie visapusiškai atitiktų ES teisę ir Europos bei tarptautinius žmogaus teisių standartus, įskaitant EŽTK;

87. reiškia didelį susirūpinimą dėl mažėjančios pilietinės erdvės ir vis

dažnesnio pilietinės visuomenės organizacijų (PVO) ir žmogaus teisių gynėjų, ypač tų, kurie dirba kovos su rasizmu, klimato teisingumo, LGBTIQ+ asmenų teisių, moterų teisių, migracijos, įskaitant humanitarinę pagalbą ir paramą nelaimės jūroje ištiktiems asmenims, taip pat kovos su korupcija srityse, persekiojimo ES; primygtinai ragina Komisiją savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose sistemingai stebėti šių organizacijų padėtį, nes mažėjanti pilietinė erdvė yra struktūrinis susirūpinimą keliantis teisinės valstybės srities klausimas; ragina valstybes nares veiksmingai apsaugoti žmogaus teisių gynėjus, be kita ko, taikyti greitojo reagavimo į grėsmes mechanizmus;

88. reiškia susirūpinimą dėl konstitucinių pakeitimų, kuriais kenkiama teisiniam tikrumui ir ES teisės viršenybei;

89. smerkia pernelyg dažną ir įprastą paspartintų teisėkūros procedūrų taikymą Vengrijoje, kurioje didelė dalis įstatymų priimama be tinkamų konsultacijų, pažeidžiant geresnės teisėkūros, skaidrumo, įtraukties ir demokratinės priežiūros principus;

90. ragina valstybes nares užtikrinti subalansuotą sistemą, kuria būtų remiama visų subjektų, siekiančių daryti įtaką viešajai politikai, atskaitomybė ir skaidrumas, kartu sudarant sąlygas pilietinei visuomenei veikti laisvai, saugiai ir veiksmingai; yra susirūpinęs dėl didėjančių teisinių ir finansinių apribojimų, šmeižto kampanijų ir pilietinės visuomenės organizacijų bei žmogaus teisių gynėjų kriminalizavimo, įskaitant neteisėtą pilietinės visuomenės veiklos kriminalizavimą; ragina valstybes nares netaikyti neproporcingų susirinkimų ir asociacijų laisvės apribojimų; pakartoja, kad siekiant apsaugoti PVO svarbu visapusiškai įgyvendinti Kovos su SLAPP direktyvą ir Komisijos rekomendaciją (ES) 2022/758; pabrėžia, kad NVO ataskaitų teikimo reikalavimai neturi viršyti to, kas griežtai būtina, ir turi būti proporcingi konkretiems siekiamiems tikslams;

91. pabrėžia, kad skaidrumas ir atskaitingumas naudojant ES lėšas yra esminiai teisinės valstybės elementai; pabrėžia, jog siekiant užtikrinti, kad ES pinigai būtų tinkamai panaudojami, turėtų būti nustatytos ataskaitų teikimo pareigos ir skaidrumo reikalavimai, kartu vengiant užkrauti nereikalingą naštą organizacijoms; mano, kad dabartiniai ES teisės aktai dėl tikrinimo, deramo stropumo ir skaidrumo yra tvirtas pagrindas, ir pabrėžia, kad ES ir toliau turėtų būti pasirengusi peržiūrėti ir sustiprinti sistemą, jei būtų nustatyta trūkumų; ragina valstybes nares ir Komisiją užtikrinti, kad pilietinės visuomenės organizacijoms ir žmogaus teisių gynėjams būtų skiriami tinkami ir tvarūs finansiniai ištekliai, laikantis aiškių tinkamumo kriterijų ir priežiūros mechanizmų, kurie visapusiškai atitiktų esamas skaidrumo, atskaitomybės ir išlaidų taisykles, visų pirma atsižvelgiant į pilietinės erdvės mažėjimą ir administracinės naštos didėjimą; atsižvelgdamas į tai, mano, kad Komisija ir valstybės narės turėtų teikti tinkamą ir nuoseklų finansavimą, atitinkantį siekiamus

tikslus, subjektams, propaguojantiems pagrindines teises, demokratiją ir teisinę valstybę, ir pabrėžia, kad galimybė gauti ES finansavimą turi būti sąžininga, skaidri ir nediskriminacinė; primena, kad sprendimai dėl finansavimo turi būti grindžiami objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, laikantis Sutarčių ir Finansinio reglamento, užtikrinant patikimą finansų valdymą ir ES finansinių interesų apsaugą;

92. pabrėžia akademinės laisvės, kaip neatsiejamo teisinės valstybės aspekto, svarbą ir ragina valstybes nares apsaugoti universitetus nuo nederamos politinės įtakos ar akademinio valdymo kontrolės ir užtikrinti institucinį savarankiškumą; skatina valstybes nares puoselėti teisinės valstybės kultūrą rengiant informuotumo didinimo kampanijas, vykdant informavimo iniciatyvas ir veiksmus, kuriais propaguojamos demokratinės vertybės ir principai;

Pagrindinės teisės, lygybė ir nediskriminavimas

93. pabrėžia, kad pagrindinių teisių apsauga ir skatinimas yra esminis teisinės valstybės ramstis ir pagrindinė visų valstybių narių pareiga pagal ES sutarties 2 straipsnį; pabrėžia, kad šios teisės turi būti vienodai apsaugomos visų asmenų atžvilgiu nediskriminuojant, taikant skaidrius teisėkūros procesus, veiksmingas teisines gynybos priemones ir nepriklausomus priežiūros mechanizmus; pabrėžia, kad teisinė valstybė ir pagrindinės teisės vienos kitas sustiprina ir kad teisinės valstybės principo pažeidimai tiesiogiai kenkia naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis;

94. pabrėžia, kad bet koks pagrindinių teisių ir laisvių apribojimas turi atitikti Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, ir smerkia teisėkūros praktiką, dėl kurios atsiranda pernelyg didelis sudėtingumas, teisinis netikrumas ar nesuprantamumas piliečiams;

95. pabrėžia, kad valstybių narių teisinėse sistemose turi būti užtikrinta lygybė prieš įstatymą ir teisė nebūti diskriminuojamiems, be kita ko, teismo procesuose; ragina Komisiją imtis ryžtingų veiksmų tais atvejais, kai nesilaikoma reikalavimų; pabrėžia, kad visos priemonės, darančios poveikį laisvam asmenų judėjimui, teisėms gyventi šalyje ar šeimos susijungimui, turi atitikti taikytiną ES teisę ir Chartiją, įskaitant jos 21 straipsnyje nustatytą nediskriminavimo principą;

96. primena, kad veiksmingos galimybės gauti socialinę apsaugą, pakankamos minimalios pajamos ir nediskriminacinės viešosios paslaugos yra labai svarbios užtikrinant lygias galimybes naudotis teisėmis; ragina Komisiją apsvarstyti, kaip socialinė atskirtis, ypač didelis skurdas ir būstų trūkumas trukdo veiksmingai teisei kreiptis į teismą ir praktiškai naudotis teisėmis;

97. palankiai vertina 2026–2030 m. LGBTIQ+ asmenų lygybės strategiją, kaip pagrindinę lygybės ir nediskriminavimo skatinimo visoje ES sistemą, visų pirma geriau įgyvendinant ES lygybės teisės aktus,

užtikrinant LGBTIQ+ asmenų ir aktyvistų apsaugą ir saugumą, stiprinant stebėsenos ir atskaitomybės mechanizmus, didinant informuotumą ir rengiant pagrindinių specialistų mokymus; primygtinai ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl privalomo ES draudimo taikyti atvertimo praktiką visose valstybėse narėse;

98. yra labai susirūpinęs dėl kai kuriose valstybėse narėse prisidengiant kova su vadinamąja LGBTIQ propaganda ir lyčių ideologija nustatytų diskriminacinių priemonių; primena generalinio advokato išvadą byloje C-769/22[71], kurioje nustatyta, kad tokie teisės aktai, jei jie nėra objektyviai, moksliškai ir proporcingai pagrįsti, yra nesuderinami su ES teise ir Chartija; pabrėžia, kad šiomis priemonėmis stiprinama stigmatizacija, kišamasi į diskriminacijos draudimą, saviraiškos ir informacijos laisvę, pažeidžiamas privatus ir šeimos gyvenimas, žmogaus orumas ir jos negali būti pateisinamos valstybės narės nurodytomis priežastimis; pabrėžia, kad sisteminga LGBTIQ+ asmenų diskriminacija kelia abejonių dėl ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių ir daro poveikį visai ES teisinės tvarkai; pabrėžia, kad Komisija turi veikti greitai ir ryžtingai, kai valstybės narės apeina ES teisę, visų pirma Pagrindinių teisių chartiją, be kita ko, taikyti pagreitintas pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir laikinąsias priemones; smerkia diskriminacines konstitucines reformas, darančias poveikį lyčių lygybei ir LGBTIQ+ asmenų teisėms;

99. apgailestauja dėl to, kad kai kuriose valstybėse narėse lygybės ir nediskriminavimo politikos srityje daroma pažanga yra nepakankama, taip pat dėl to, kad išlieka spragų įgyvendinant esamus ES nediskriminavimo teisės aktus; pabrėžia, kad asmenų, priklausančių keletui pažeidžiamų grupių, sąveikinė diskriminacija tebėra problema keliose valstybėse narėse, kuriose taikomas skirtingo masto teisinis pripažinimas ir apsauga, ir ši problema nepakankamai sprendžiama pagal dabartines ES lygybės ir nediskriminavimo sistemas; ragina Tarybą nedelsiant susitarti dėl horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos; ragina ES nuolat kovoti su diskriminacija ir neapykantos nusikaltimais, nukreiptais prieš LGBTIQ+ asmenis, moteris, nepilnamečius, asmenis su negalia, vyresnio amžiaus žmones, migrantus ir mažumoms priklausančius asmenis, kad nukentėjusiems asmenims būtų užtikrinta veiksminga teisė kreiptis į teismą ir teisių gynimo priemonės;

100. ragina visas valstybes nares apsaugoti LGBTIQ+ asmenų teises visapusiškai laikantis ES teisės, Chartijos ir atitinkamos ESTT bei EŽTT jurisprudencijos; primena, kad keliose valstybėse narėse išlieka teisinių kliūčių, trukdančių tos pačios lyties asmenų partnerystės ar tėvystės tarpvalstybiniam pripažinimui, o tai pažeidžia laisvo judėjimo ir nediskriminavimo principus; ragina

---

[71] 2025 m. birželio 5 d. generalinės advokatės T. Ćapeta išvada, ECLI:EU:C:2025:408.

Komisiją atidžiai stebėti, kaip valstybės narės laikosi ESTT jurisprudencijos, visų pirma sprendimų bylose C-673/16[72] ir C-713/23[73], ir prireikus pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras; palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl vaiko kilmės pripažinimo ir ragina Tarybą skubiai jį priimti, atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus ir siekiant užtikrinti teisinį tikrumą visoje ES;

101. ragina visas valstybes nares teisiškai pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystes, laikantis Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos;

102. pabrėžia, kad lyties pakeitimo teisinio pripažinimo procedūrų nebuvimas yra pagrindinių teisių pažeidimas; ragina visas valstybes nares užtikrinti teisinį lytinės tapatybės pripažinimą, grindžiamą apsisprendimu, užtikrinti tarpvalstybinį tarpusavio pripažinimą ir apsaugoti asmens duomenis, laikantis Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos;

103. reiškia susirūpinimą dėl to, kad visoje ES plinta visų formų religinė neapykanta, rasizmas, ksenofobija ir kitų formų diskriminacija; ragina valstybes nares įstatymais užtikrinti vienodą visų mažumų apsaugą;

104. reiškia didelį susirūpinimą dėl didėjančio antisemitizmo lygio ES ir pažymi, kad daugelis žydų praneša patiriantys antisemitinį priešiškumą tiek internete, tiek realiame gyvenime, o tai daro poveikį jų kasdieniam gyvenimui ir saugumo jausmui; ragina valstybes nares imtis veiksmingų priemonių, skirtų kovoti su antisemitiniais veiksmais bei retorika ir užkirsti jiems kelią;

105. reiškia didelį susirūpinimą dėl didėjančio islamofobijos ir neapykantos musulmonams lygio ES ir pažymi, kad daugelis musulmonų kasdieniame gyvenime patiria rasizmą, neapykantos nusikaltimus, priekabiavimą ir susiduria su diskriminacine praktika; ragina valstybes nares imtis veiksmingų priemonių, skirtų užkirsti kelią tokiems veiksmams bei retorikai ir su jais kovoti;

106. smerkia neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą internete ir realiame gyvenime, motyvuotus bet kokiais diskriminacijos pagrindais; ragina Komisiją ir valstybes nares priimti ir įgyvendinti veiksmingas priemones, skirtas kovoti su visų formų rasizmu, visapusiškai įtraukiant pilietinę visuomenę ir prisidedant atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, pavyzdžiui, ES pagrindinių teisių agentūrai; ragina stiprinti prevenciją, tyrimus,

---

[72] 2018 m. birželio 5 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Relu Adrian Coman ir kt. / Inspectoratul General pentru Imigrări ir Ministerul Afacerilor Interne*, ECLI:EU:C:2018:385.

[73] 2025 m. lapkričio 25 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas *Jakub Cupriak-Trojan ir Mateusz Trojan / Wojewoda Mazowiecki*, ECLI:EU:C:2025:917.

baudžiamąjį persekiojimą ir paramą nukentėjusiems asmenims, visapusiškai įtraukiant pilietinę visuomenę ir lygybės įstaigas; pabrėžia, kad trūksta išsamių ES teisės aktų, ir ragina neapykantos kalbą ir neapykantos nusikaltimus, be kita ko, dėl seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ar raiškos, įtraukti į ES sudarytą nusikaltimų sričių sąrašą pagal SESV 83 straipsnio 1 dalį;

107. yra susirūpinęs dėl vėluojamos užtikrinti mažumoms priklausančių asmenų teisių, kurių vis mažiau paisoma, apsaugos; ragina valstybes nares užtikrinti, kad jų teisinės sistemos ir politika nesudarytų sąlygų diskriminacijai; primena Parlamento pasiūlymą į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti mažumų teisių apsaugą ir ragina Komisiją pasiūlyti ES priemones mažumų ir kalbų teisėms apsaugoti, be kita ko, ES prisijungiant prie Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos ir Europos regioninių arba mažumų kalbų chartijos;

108. atkreipia dėmesį į plačiai paplitusią diskriminaciją, su kuria susiduria romų bendruomenės, įskaitant priešiškumą romams, segregaciją būsto, švietimo ir galimybės naudotis paslaugomis srityse, taip pat jų pavertimo grėsme saugumui praktiką; ragina imtis tikslinių priemonių, taikyti griežtesnius stebėsenos ir atskaitomybės mechanizmus ir prasmingai įtraukti romų pilietinę visuomenę, be kita ko, į stojimo į ES procesus;

109. ragina Komisiją atliekant teisinės valstybės principo taikymo vertinimą atsižvelgti į rasinės ir etninės diskriminacijos, įskaitant rasinį profiliavimą, problemą, be kita ko, atlikti veiksmingus tyrimus, rinkti ir skelbti suskirstytus duomenis, laikantis pagrindinių teisių standartų ir įtraukiant pilietinę visuomenę; pabrėžia, kad diskriminacijos dėl sąveikių priežasčių problemą tikslinga spręsti remiantis išsamia pagrindinių teisių sistema;

110. ragina nustatyti veiksmingas apsaugos priemones, skirtas saugiai interneto erdvei užtikrinti, ir kovoti su neapykanta, diskriminacija ir dezinformacija; pabrėžia, kad reikia visapusiškai, remiantis teisėmis taikyti SPA, Skaitmeninių rinkų aktą (SRA)[74], DI aktą, Kovos su SLAPP direktyvą ir Europos žiniasklaidos laisvės aktą;

111. pabrėžia, kad nepakankama pažanga kuriant bendruomenines paslaugas asmenims su negalia kelia didelį susirūpinimą dėl įsipareigojimų pagrindinių teisių srityje laikymosi;

112. pakartoja, kad valstybės narės privalo laikytis ES ir tarptautinės teisės, susijusios su migracija ir prieglobsčiu sausumoje ir jūroje;

---

74 2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos (ES) 2019/1937 ir (ES) 2020/1828 (Skaitmeninių rinkų aktas) (OL L 265, 2022 10 12, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

ragina Komisiją ir valstybes nares, siekiant užtikrinti, kad būtų gerbiamos žmonių teisės į prieglobstį ir tarptautinę apsaugą, garantuoti, kad migracijos ir prieglobsčio politika, įskaitant Migracijos ir prieglobsčio paktą, būtų įgyvendinama visapusiškai laikantis Chartijos, negrąžinimo principo ir atsakomybės pasidalijimo principo;

113. ragina valstybes nares įgyvendinti migracijos ir prieglobsčio politiką visapusiškai laikantis Sutarčių, Chartijos ir taikytinos tarptautinės teisės; pabrėžia, kad visi ES teritorijoje esantys asmenys turi teisę į pagarbą žmogaus orumui, su jais neturi būti nežmoniškai ar žeminančiai elgiamasi ir jie yra lygūs prieš įstatymą nediskriminuojant jokiu pagrindu, įskaitant pilietybę ar migracijos statusą;

114. mano, kad ES pagrindinių teisių agentūros išvados ir ESTT jurisprudencija yra patikimas pagrindas ES sutarties 2 straipsnio ir Chartijos teisių taikymo sričiai aiškinti;

115. pritaria Komisijos sprendimui išlaikyti savo pasiūlymą dėl vienodo požiūrio direktyvos[75] ir primygtinai ragina Tarybą nedelsiant užbaigti jos rengimą ir ją priimti, pažymėdamas, kad ji yra labai svarbi siekiant panaikinti ES kovos su diskriminacija spragas;

116. ragina Komisiją ir valstybes nares imtis veiksmingų priemonių, skirtų kovoti su smurtu dėl lyties tiek internete, tiek realiame gyvenime, be kita ko, įtraukti jį į ES sudarytą nusikaltimų sričių sąrašą; primygtinai ragina parengti ES pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kovos su iššaginimo nusikaltimu, kuris apibrėžiamas remiantis sutikimo nebuvimu, visapusiškai įgyvendinti ES kovos su smurtu prieš moteris taisykles ir ratifikuoti Stambulo konvenciją visose valstybėse narėse; reiškia susirūpinimą dėl judėjimų, nukreiptų prieš lyčių lygybę, ir lyčių lygybei kenkiančios dezinformacijos;

117. pakartoja savo raginimą į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją įtraukti teisę į saugų ir teisėtą abortą; pabrėžia, kad lytinė ir reprodukcinė sveikata bei teisės yra neatsiejama lygybės ir kovos su smurtu dėl lyties dalis;

Teisinės valstybės principas ir ES biudžetas

118. yra susirūpinęs dėl pilietinės visuomenės organizacijų pranešimų, kuriuose nurodoma, kad tam tikri teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių pažeidimai galėjo būti susiję su tam tikrų ES fondų lėšų naudojimu kai kuriose valstybėse narėse; ragina Komisiją nuodugniai ištirti, ar tokių pažeidimų padaroma įgyvendinant ES

---

75 Pasiūlymas dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426).

finansuojamas programas ar projektus, ir, nustačius tokius pažeidimus, atitinkamas reikiamas sąlygas ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės tarpines reikšmes laikyti neįvykdytomis; be to, ragina Komisiją į savo metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti rekomendacijas dėl šių pažeidimų šalinimo ir, jei trūkumai nepašalinami, sustabdyti tolesnius mokėjimus, kol nustatyti trūkumai bus pašalinti;

119. ragina Komisiją ir valstybes nares stiprinti nepriklausomą ES finansuojamų veiksmų stebėseną, be kita ko, atliekant poveikio juridinėms ir pagrindinėms teisėms vertinimus bei nepriklausomus vertinimus dalyvaujant pilietinei visuomenei, kartu apsaugant veiksmingą teisę kreiptis į teismą, kad būtų užtikrinta atitiktis ES teisei ir Chartijai; ragina skirti pakankamai išteklių tokiai stebėsenai remti;

120. pabrėžia, kad norint užtikrinti Sąjungos finansinius interesus būtina teisinės valstybės principo apsauga; pabrėžia, jog, siekiant užtikrinti, kad ES lėšos būtų valdomos, skirstomos ir naudojamos laikantis patikimo finansų valdymo principų, būtinos nepriklausomos teisminės sistemos, veiksmingos kovos su korupcija sistemos ir skaidrios administracinės procedūros; ragina tinkamai finansuoti tokias įstaigas kaip Europos prokuratūra ir OLAF, kad būtų užtikrinti jų pajėgumai veiksmingai tirti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančias nusikalstamas veikas, vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už jas ir patraukti už jas baudžiamojon atsakomybėn, atsižvelgiant į šių nusikalstamų veikų poveikį teisinei valstybei;

121. pabrėžia, kad reikia stiprinti įvairių teisinės valstybės priemonių sinergiją ir jų ryšį su ES biudžetu, ir stiprinti ryšius tarp metinėje teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktų rekomendacijų dėl pastoviausių pažeidimų šalinimo ir biudžeto priemonių; apgailestauja dėl to, kad 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje, visų pirma joje pateiktose rekomendacijose, trūksta išsamios informacijos apie tai, kaip užtikrinamas šis ryšys;

122. primygtinai tvirtina, kad priemonės, kurių reikia ES lėšoms skirti, kaip apibrėžta atitinkamuose sprendimuose, priimtuose pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą, Reglamentą, kuriuo nustatoma Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, ir Sąlygų reglamentą[76], turi būti vertinamos nuosekliai, kaip to paties vientiso ir nuoseklaus priemonių rinkinio dalis, ir kad neturėtų būti atliekami jokie mokėjimai, jei vis dar yra trūkumų; primygtinai reikalauja, kad taip pat būtų atsižvelgta į bet kokį padėties blogėjimą ir būtų

---

[76] 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

imamasi dėl jo veiksmų, taip siekiant užkirsti kelią panašių situacijų atsiradimui ar tolesniam padėties blogėjimui ateityje; ragina Komisiją užtikrinti, kad tokie vertinimai visada būtų griežtai nešališki, nebūtų instrumentalizuojami ir būtų grindžiami tik teisinės valstybės standartų laikymusi; primena, kad bet koks pasiūlymas panaikinti biudžeto priemones turėtų būti grindžiamas patikima, išsamia ir naujausia informacija, atsižvelgiant į generalinio advokato išvadą byloje C-225/24[77], kurioje pabrėžiama, kad kiekviena išmokėjimo sąlyga turėtų būti skelbiama viešai, kad būtų užtikrintas skaidrumas ir atskaitomybė; pažymi, kad Komisijos metinė teisinės valstybės principo taikymo ataskaita yra labai svarbus faktinis pagrindas, kuriuo remiantis galima nustatyti sistemines problemas, galinčias daryti poveikį tinkamam ES biudžeto vykdymui; ragina Komisiją nustatyti ir paskelbti aiškius ir išsamius teisinės valstybės principo taikymo trūkumų poveikio biudžetui, be kita ko, kiek tai susiję su ES lėšų mokėjimo nutraukimu, sustabdymu ir perprogramavimu, vertinimo kriterijus ir užtikrinti, kad visose valstybėse narėse sprendimai būtų priimami laiku ir neatrankiai;

123. pakartoja, kad teisinės valstybės sąlygų mechanizmas yra neatskiriama Sąjungos finansų valdymo priemonių rinkinio dalis; primena, kad Sąlygų reglamentas yra viena iš pagrindinių priemonių siekiant apsaugoti ES finansinius interesus nuo teisinės valstybės principo pažeidimų ir jis turėtų būti taikomas visais atvejais, kai tenkinamos jo teisinės sąlygos visame ES biudžete; ragina nuosekliai, veiksmingai, laiku ir nešališkai taikyti Sąlygų reglamentą, be kita ko, pagrįstais atvejais proaktyviai taikyti jo 6 straipsnio 4 dalį, kartu laikantis proporcingumo principo; apgailestauja dėl Komisijos aiškinimo, kad Sąlygų reglamentas turėtų būti naudojamas tik kaip kraštutinė priemonė;

124. ragina Komisiją paaiškinti, kas yra pakankamai tiesioginis ryšys tarp teisinės valstybės principų pažeidimų ir ES finansinių interesų, taip pat nustatyti aiškius, objektyvius ir nuspėjamus biudžeto ir taisomųjų priemonių veiksmingumo vertinimo kriterijus, kaip to reikalauja Europos Audito Rūmai; prašo Komisijos savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nurodyti, ar valstybėse narėse nustatyta didelė rizika arba pažeidimai yra pagrindas taikyti Sąlygų reglamentą, o konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, susijusiose su dažniausiai pasikartojančiais pažeidimais valstybėse narėse, pateikti konkrečius orientyrus, kuriais vadovaudamosi valstybės narės turi imtis veiksmų, ir kurie, kai tinkama, būtų panaudoti kaip įrodymai Sąlygų reglamento aktyvavimui pagrįsti;

125. primygtinai ragina Komisiją ir Tarybą veikti greitai ir visiškai skaidriai, jei nustatomas ryšys tarp teisinės valstybės principų

---

[77] 2026 m. vasario 12 d. generalinės advokatės T. Ćapeta išvada byloje C-225/24, *Europos Parlamentas / Europos Komisija*, ECLI:EU:C:2026:88.

pažeidimų ar didelės tokių pažeidimų rizikos ir rizikos ES biudžetui ir jei atitinkama valstybė narė nesiima veiksmų, kad laiku veiksmingai ir tvariai ištaisytų padėtį;

126. ragina Komisiją Vengrijos atveju pagal Sąlygų reglamentą imtis tolesnių veiksmų dėl kitų teisinės valstybės principo pažeidimų, pavyzdžiui, susijusių su teisminėmis institucijomis; pabrėžia, kad teisminės sistemos silpnėjimas ir viešojo administravimo įstaigų nepriklausomumo bei nešališkumo mažėjimas ir nederama tiekėjų koncentracija viešųjų pirkimų procedūrose kelia sisteminę riziką teisinei valstybei, keliančią grėsmę patikimam finansų valdymui; pabrėžia, kad kvietimų dalyvauti konkursuose ir paraiškų teikimo, susijusių su ES finansavimu, taisyklių pažeidimai, manipuliavimas jais arba favoritizmas juose, taip pat administracinis priekabiavimas, pažeidžiantis vienodą požiūrį į vietos ir regionų valdžios institucijas, įmones ar kitus galutinius lėšų ar naudos gavėjus bei jų galimybę gauti ES lėšas, taip pat viešuosius pirkimus, audito įstaigas, kovos su korupcija apsaugos priemones ar kontrolės sistemas, kelia tiesioginę riziką ES biudžetui ir jiems šalinti reikia nuosekliai ir griežtai taikyti sąlygas;

127. primena, kad galutiniai ES lėšų ar naudos gavėjai, kurie nėra vyriausybiniai subjektai, neturėtų patirti neigiamų pasekmių dėl problemų, kurių sukelia nacionalinės valdžios institucijos tais atvejais, kai imamasi biudžeto priemonių; pakartoja savo raginimą Komisijai užtikrinti, kad iš galutinių ES lėšų arba naudos gavėjų nebūtų atimta galimybė gauti šias lėšas, kaip nustatyta Sąlygų reglamente; primena valstybių narių, kurioms taikomos priemonės pagal Sąlygų reglamentą, pareigą toliau vykdyti visus įsipareigojimus galutiniams lėšų arba naudos gavėjams; ragina Komisiją išnagrinėti būdus, kaip užtikrinti, kad ES lėšos pasiektų vietos valdžios institucijas ir pilietinės visuomenės organizacijas, jei atitinkama vyriausybė nebendradarbiauja trūkumų klausimu; nurodo, kad galimas sprendimas – skirti asignavimus, atitinkančius panaikintus įsipareigojimus pagal sąlygų režimus, skirtus naudoti pagal kitas ES priemones ar programas, įgyvendinamas taikant tiesioginį arba netiesioginį valdymą, visų pirma tas, kuriomis prisidedama prie demokratijos, pilietinės visuomenės, ES sutarties 2 straipsnyje vertybių rėmimo ar kovos su korupcija; pabrėžia, kad toks perskirstymas turi visiškai atitikti tinkamo finansų valdymo ir vienodo požiūrio principus;

128. pabrėžia, kad patikrinamas valstybių narių teisinės valstybės principo ir Chartijos laikymasis turi būti laikomas esmine išankstine sąlyga norint gauti bet kokias ES lėšas; pabrėžia, kad visapusiškas šių sąlygų laikymasis turi būti užtikrintas prieš patvirtinant visas valdžios institucijų pateiktas ES finansuojamas programas ir projektus; ragina Komisiją užtikrinti, kad bet koks sprendimas sustabdyti, sumažinti ar blokuoti visus mokėjimus ar dalį jų būtų grindžiamas aiškiai apibrėžtais, skaidriais ir nuspėjamais vertinimo

kriterijais ES lėšų įgyvendinimo metu, laikantis proporcingumo principo ir atsižvelgiant į nustatyto pažeidimo pobūdį, trukmę, sunkumą ir mastą; pabrėžia, kad nuolatinė stebėsena turi būti papildyta bent jau reguliariomis ir oficialiai nustatytomis periodinėmis peržiūromis, įskaitant metinį atitikties vertinimą, aiškiai susietą su Komisijos teisinės valstybės principo laikymosi ataskaitų išvadomis, siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, atskaitingumą ir veiksmingą atsakomybę už taisomąsias priemones;

129. palankiai vertina Komisijos pasiūlyme dėl 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos pateiktą siūlymą, kad beveik pusė lėšų būtų skiriama tik tuo atveju, jei prieš jas patvirtinant būtų laikomasi teisinės valstybės principo ir Chartijos nuostatų, nes tai stiprina ES gebėjimą užtikrinti, kad ES lėšomis būtų remiama pagrindinėmis teisėmis ir demokratiniais principais pagrįsta politika; pažymi, kad pasiūlyme išlaikomos ir nustatomos horizontaliosios teisinės valstybės principų ir Chartijos laikymosi sąlygos visoms atitinkamoms programoms; mano, kad toks sąlygų metodas gali padėti spręsti problemas, susijusias su galutinių lėšų arba naudos gavėjų apsauga, visų pirma, pagal jį lėšas galima leisti vėl naudoti taikant tiesioginį ar netiesioginį valdymą, ypač kiek tai susiję su priemonėmis ir programomis, kuriomis prisidedama prie ES demokratijos, pilietinės visuomenės, ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių rėmimo ar kovos su korupcija pirmiausia valstybėse narėse, kuriose padaryta pažeidimų; susirūpinęs atkreipia dėmesį į galimą naujai pasiūlytų sąlygų būsimoje daugiametėje finansinėje programoje ir esamo Sąlygų reglamento dubliavimąsi; vis dėlto, mano, kad horizontaliosios sąlygos turėtų apimti visas ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes ir kad sprendimų priėmimo procedūra turėtų būti vienoda ir baigiama Komisijos priimamais sprendimais; ragina sukurti bendrą, nuoseklią ir išsamią visų ES programų sistemą ir prašo Komisijos užtikrinti aiškius, objektyvius ir skaidrius teisinės valstybės sąlygų taikymo kriterijus, taip pat veiksmingą įvairių priemonių koordinavimą;

130. prašo užtikrinti, kad atitinkamos valstybių narių valdžios institucijos negalėtų vėl naudotis lėšomis, kurių mokėjimas sustabdytas arba įšaldytas dėl ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių pažeidimų;

131. pažymi, kad siūlomais nacionalinės ir regioninės partnerystės planais (NRP planai) pagrindiniai ES fondai būtų sujungti į vieną strateginę sistemą kiekvienoje valstybėje narėje ir užtikrinama, kad išmokos vis labiau priklausytų nuo veiklos rezultatų; be to, siekiant užtikrinti teisinį tikrumą ir teisinės valstybės principo bei Chartijos laikymąsi naudojant ES lėšas, ragina Komisiją pateikti aiškius, skaidrius ir patikrinamus kriterijus, pagal kuriuos būtų vertinamas „tinkamų mechanizmų“, reikalingų nacionaliniams ir regioniniams planams patvirtinti, buvimas ir veiksmingumas, nes tai yra būtina jų veiksmingo taikymo sąlyga;

132. pabrėžia, kad veiksminga ES biudžeto apsauga taip pat priklauso nuo patikimų finansų valdymo ir kontrolės sistemų; ragina Komisiją savo metinėse teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose atsižvelgti į atitinkamų ES įstaigų, organų ir agentūrų bei nacionalinių audito institucijų vertinimus, kad būtų įvertinta su teisine valstybe susijusi rizika ES lėšoms; pabrėžia, kad šių priežiūros įstaigų nustatyti sisteminiai trūkumai turėtų būti tinkamai atspindėti Komisijai naudojant biudžeto apsaugos priemones;

Teisinės valstybės principas ir bendrosios rinkos aspektas

133. palankiai vertina tai, kad bendrosios rinkos aspektas buvo įtrauktas į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, nes juo pabrėžiamas ryšys tarp teisinės valstybės standartų ir bendros ES ekonominės aplinkos būklės; pabrėžia, kad šis požiūris padeda nustatyti struktūrines kliūtis, darančias poveikį įmonėms, darbuotojams ir tarpvalstybinei ekonominei veiklai ir juo prisidedama prie nuspėjamos, skaidrios ir sąžiningos rinkos aplinkos, siekiant garantuoti, kad būtų ginamos teisės, baudžiama už korupciją ir užtikrinamas sutarčių vykdymas; pažymi, kad teisinis netikrumas, savavališkas administracinių sprendimų priėmimas ir nenuosekli teisinė apsauga kenkia ekonominiam nuspėjamumui ir daro poveikį ekonominės veiklos vykdytojų gebėjimui veikti vidaus rinkoje, kaip pabrėžė atitinkami suinteresuotieji subjektai, su kuriais buvo konsultuotasi rengiant 2025 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą; pabrėžia, kad veikianti teisingumo sistema, tvirta kovos su korupcija sistema ir veiksminga stabdžių ir atsvarų sistema yra būtinos sklandžiam bendrosios rinkos veikimui; pabrėžia, kad teisinis tikrumas, sąžiningos ir skaidrios viešųjų pirkimų taisyklės, veiksmingos kovos su korupcija priemonės, žiniasklaidos laisvė, subalansuotos demokratinės galios ir stipri darbo bei socialinė apsauga yra pagrindiniai tvaraus konkurencingumo, socialinės sanglaudos ir gerai veikiančios bendrosios rinkos veiksniai;

134. siūlo Komisijai toliau puoselėti bendrosios rinkos aspektą, nes labai svarbu užtikrinti tiek gerai veikiančią bendrąją rinką, tiek atsparią demokratinę sistemą, ir stiprinti bendradarbiavimą su suinteresuotaisiais subjektais ir pilietinės visuomenės organizacijomis, įskaitant profesines sąjungas, teisminių institucijų asociacijas, žurnalistų organizacijas, advokatų asociacijas ir kitas profesines grupes, kurių ekspertinės žinios yra labai svarbios, kad atliekant būsimus vertinimus būtų anksti nustatyta teisinei valstybei kylanti sisteminė rizika; pabrėžia, kad Komisija turėtų dėti tikslines pastangas didinti informuotumą apie teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą ir skatinti šių suinteresuotųjų subjektų indėlį visose valstybėse narėse;

135. palankiai vertina tai, kad Komisija pripažino, jog pagarba teisinės valstybės principams yra būtina sąlyga stabiliai ir patikimai investicinei aplinkai; pabrėžia, kad nuspėjamos teisinės sistemos,

nešališki teismai ir veiksmingi vykdymo užtikrinimo mechanizmai didina investuotojų pasitikėjimą ir prisideda prie tvaraus ekonomikos augimo visoje bendrojoje rinkoje;

136. yra susirūpinęs dėl keliose valstybėse narėse nustatytų trūkumų, be kita ko, susijusių su lygybe ir sąžiningumu viešųjų pirkimų ir tiesioginio sutarčių sudarymo srityje; ragina Komisiją užtikrinti, kad pagal šį aspektą nustatyti trūkumai būtų tinkamai atspindėti jos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateikiamose konkrečiose ir tikslinėse rekomendacijose;

137. ragina Komisiją, vertinant bendrosios rinkos aspektą teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje, ir valstybes nares šalinti struktūrinius viešųjų pirkimų ir ES bei nacionalinių lėšų naudojimo iškraipymus; pabrėžia, kad nuoseklus ES konkurencijos, valstybės pagalbos ir viešųjų pirkimų taisyklių vykdymo užtikrinimas ir parama labiau diversifikuotai vietos ekonomikai ir sąžiningomis galimybėmis gauti finansavimą yra būtini siekiant sukurti teigiamą ciklą, kuriame atviros ir konkurencingos rinkos padeda stiprinti teisinę valstybę;

138. pabrėžia, kad reikia stiprinti Komisijos duomenimis grindžiamos analizės naudojimą vertinant teisinės valstybės sąlygų poveikį bendrajai rinkai; pažymi, kad, norint nustatyti struktūrinius trūkumus, trukdančius ekonominei veiklai, būtini patikimi ir palyginami rodikliai, susiję su teisminiu veiksmingumu, korupcijos rizika, administracinės veiklos rezultatais ir reglamentavimo stabilumu; ragina Komisiją toliau tobulinti įrodymais grindžiamas metodikas ir plėsti aukštos kokybės duomenų rinkinių prieinamumą, kad būtų padidintas būsimų teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų analitinis nuodugnumas ir politinis aktualumas;

139. ragina Komisiją šalių skyriuose identifikuoti tas valstybes nares, kuriose teisminiai vilkinimai, silpnas sutarčių vykdymo užtikrinimas arba sisteminė korupcija sudaro veiksmingas netarifines kliūtis įmonėms iš kitų valstybių narių, ir palyginti pažangą atsižvelgiant į nustatytus veiklos rezultatus; pabrėžia, kad toks identifikavimas turi būti pagrįstas skaidriais duomenimis ir metodikomis ir turėtų aiškiai susieti teisinės valstybės trūkumus su prarastomis investicijomis, didesnėmis sandorių sąnaudomis ir mažiau aktyviu mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimu bendrojoje rinkoje;

140. mano, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita yra grindžiama bendrosios rinkos aspektu, o teisingumo sistema, kovos su korupcija sistema, žiniasklaidos pliuralizmas bei žiniasklaidos laisvė ir kiti instituciniai klausimai, susiję su stabdžių ir atsvarų sistema, ataskaitoje pripažįstami pagrindiniais ramsčiais; šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad svarbu reaguoti į ekonominės nelygybės ir socialinės atskirties poveikį demokratiniam dalyvavimui ir teisinės valstybės veikimui;

Teisinė valstybė – plėtros proceso ir ES išorės veiksmų pagrindas

141. pakartoja, kad ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes turi gerbti ne tik dabartinės valstybės narės, bet ir šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės per visą stojimo procesą ir nuolatos šiam procesui pasibaigus; pabrėžia, kad ES patikimumas ir legitimumas plėtros procese priklauso nuo to, ar bus užtikrinta, kad tiek ES valstybėms narėms, tiek šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms būtų taikomi tie patys aukšti demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės standartai, ir pabrėžia, kad tokiam patikimumui, legitimumui ir pasitikėjimui ES įsipareigojimais gali būti pakenkta šiose srityse taikant dvigubus standartus; pabrėžia, kad stojimo etapas yra lemiamas ir nesiderėtinas momentas, kurio metu turi būti įtvirtinti tvirti, negrįžtami ir tvarūs pagrindai teisinės valstybės principo, pagrindinių teisių ir demokratinių standartų, kurie yra pagrindiniai ir svarbiausi stojimo į ES elementai, apsaugai; pažymi, kad vis dar yra neišspręstų svarbių problemų, susijusių su nacionalinių mažumų pagrindinių teisių stebėsena šalyse kandidatėse;

142. ragina griežtai, nuolat ir išsamiai įvertinti teisinės valstybės principo taikymą visose stojimo į ES procese dalyvaujančiose šalyse; ragina Komisiją pateikti aiškias, konkrečias ir išmatuojamas rekomendacijas dėl teisinės valstybės trūkumų bei pažangos ir primygtinai reikalauja, kad, siekiant išvengti skirtingų vertinimų ir užtikrinti nuoseklią ir patikimą plėtros politiką, teisinės valstybės principo taikymo ataskaita ir plėtros ataskaita būtų visiškai nuoseklios, viena kitą papildančios ir viena kitą stiprinančios;

143. palankiai vertina tai, kad į teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą įtraukti konkretūs skyriai dėl Albanijos, Juodkalnijos, Šiaurės Makedonijos ir Serbijos; ragina Komisiją išplėsti būsimų ataskaitų geografinę aprėptį, kad jos apimtų visas šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates, ir pateikti konkrečių, išmatuojamų rekomendacijų, kaip remti reformas ir užtikrinti, kad po įstojimo būtų išlaikomi aukšti standartai;

144. ragina ES ir jos valstybes nares teikti tvirtą paramą šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms joms vykdant reformas demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės srityse;

145. pabrėžia, kad ES programose dalyvaujančioms ne ES šalims skiriant ES lėšas ir visos tolesnės lėšų naudojimo stebėsenos metu turi būti gerbiamos ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintos vertybės; primena, kad šių vertybių apsauga yra būtina siekiant užtikrinti nuoseklų ir patikimą visų ES išlaidų, patiriamų ES viduje ir bendradarbiaujant su ne ES šalimis, finansinį valdymą;

146. ragina nuosekliai taikyti teisinės valstybės principą visoms ES išlaidoms, įskaitant išorės veiksmus apskritai, ir ypač šalims

kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms teikiamai pasirengimo narystei pagalbai pagal Pasirengimo narystei paramos priemonę III (PNPP III) ir Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę; pabrėžia, kad tokios išlaidos turi būti skaidrios, pagrįstos įrodymais bei rezultatais ir jų atžvilgiu turi būti taikoma veiksminga stebėsena ir teisminės apsaugos priemonės, laikantis ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių; ragina lėšų išmokėjimą pagal PNPP III susieti su konkrečiais rezultatais ir perskirstyti, sustabdyti arba sumažinti finansavimą tais atvejais, kai nuolat blogėja padėtis teismų nepriklausomumo, kovos su korupcija pastangų ir pagrindinių teisių srityse;

147. pabrėžia, kad siekiant apsaugoti visuotines vertybes, kuriomis pagrįsta ES, svarbu išlaikyti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką; įspėja, kad didėjančios grėsmės daugiašalėms institucijoms, įskaitant bandymus delegitimizuoti Tarptautinį Teisingumo Teismą (TTT) ir Tarptautinį baudžiamąjį teismą (TBT), ir platesnis tarptautinės teisės nepaisymas kelia didelę grėsmę taisyklėmis grindžiamai pasaulinei tvarkai; apgailestauja dėl precedento neturinčių grėsmių, su kuriomis susiduria TBT, įskaitant jo teisėjams ir pareigūnams nustatytas sankcijas; ragina aktyvuoti ES blokavimo statutą[78], kad būtų apsaugotas TBT ir su juo bendradarbiaujantys bei jį remiantys subjektai, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas ir žmogaus teisių gynėjus; ragina ES ir jos valstybes nares, šalis kandidates ir potencialias šalis kandidates toliau remti TBT ir naudotis visomis turimomis priemonėmis, kad būtų stiprinta kova su nebaudžiamumu visame pasaulyje;

148. pakartoja, kad ES tvirtai remia TTT ir TBT, kaip esmines nepriklausomas ir nešališkas institucijas; primena, kad visapusiškas TBT sprendimų laikymasis, įskaitant arešto orderių vykdymą, yra ES valstybių narių pareiga; ragina Komisiją savo teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose nurodyti TBT arešto orderių nevykdymo atvejus; primygtinai ragina valstybes nares visapusiškai laikytis tarptautinių teismų sprendimų ir taikyti visuotinę jurisdikciją kovojant su nebaudžiamumu; ragina ES skatinti ES nepriklausančias šalis, įskaitant jos pagrindines partneres ir potencialias šalis kandidates, tapti Romos statuto šalimis;

Komisijos ataskaitų teikimo proceso tobulinimas

149. palankiai vertina Komisijos pastangas tobulinti teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos metodiką; ragina Komisiją būsimose teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose nustatyti ir paskelbti aiškius ir veiksmingus kiekvieno ramsčio kriterijus bei rodiklius ir

---

78 1996 m. lapkričio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2271/96 saugantis nuo trečiosios šalies priimtų teisės aktų eksteritorialaus taikymo poveikio ir tuo grindžiamų ar iš to kylančių veiksmų (OL L 309, 1996 11 29, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2271/oj).

juos nuosekliai ir skaidriai taikyti visose valstybėse narėse, kad būtų galima atlikti prasmingą palyginimą ir užtikrinti taikytų standartų aiškumą;

150. pripažįsta, kad Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita nuo jos įdiegimo 2020 metais tapo išsamesnė; vis dėlto apgailestauja dėl to, kad nebuvo visapusiškai atsižvelgta į esminius Parlamento rezoliucijų elementus, įskaitant rekomendacijas, skirtas Komisijai ir Tarybai teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų teikimo srityje; ragina Komisiją ir Tarybą atsižvelgti į šias rekomendacijas;

151. ragina Komisiją užtikrinti didesnį ataskaitų teikimo procese naudojamų kriterijų, pagal kuriuos atrenkama informacija iš pilietinės visuomenės, tarptautinių institucijų, nacionalinių valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų subjektų, skaidrumą; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti nuoseklumą ir aiškumą, susijusius su tuo, kaip ši informacija vertinama ir atspindima galutinėse šalies skyriuose; pažymi, kad, atsižvelgiant į turimus išteklius, visiems informaciją pateikusiems subjektams turėtų būti teikiama tinkama grįžtamoji informacija ir informacija apie tolesnius veiksmus, kiek tai susiję su jų indėlio panaudojimu, ir primygtinai reikalauja, kad ataskaitų teikimo procesas būtų pagrįstas įrodymais, skaidrus ir nešališkas;

152. ragina Komisiją užtikrinti, kad metodika, pagal kurią atrenkamos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nagrinėjamos problemos, būtų skaidri, aiškiai apibrėžiant pagrindinius kriterijus, įskaitant tai, kas yra „svarbus pokytis“, ir užtikrinant, kad naujos problemos būtų sistemingai nagrinėjamos; ragina Komisiją vartoti aiškesnę kalbą vertinant, ar laikomasi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių;

153. ragina Komisiją teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos rengimo proceso metu stengtis glaudžiau bendradarbiauti su Parlamentu ir su juo iš anksto konsultuotis;

154. pabrėžia, kad Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto Demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių stebėsenos grupė (DRFMG) pastaraisiais metais į kai kurias valstybes nares nusiuntė keletą *ad hoc* delegacijų ir kad keliais atvejais teisinės valstybės, demokratijos ir pagrindinių teisių padėtis buvo įvertinta kaip turinti didesnių trūkumų nei tie, kurie buvo pabrėžti Komisijos ataskaitose; mano, kad į DRFMG stebėseną turėtų būti deramai atsižvelgiama konsultacijų procedūros metu ir vėliau rengiant ataskaitą; ragina stiprinti ir labiau struktūruoti tarpinstitucinius Parlamento ir Komisijos santykius, be kita ko, reguliariai keičiantis informacija, taikant skaidrius grįžtamosios informacijos mechanizmus ir laiku integruojant Parlamento vertinimus;

155. pakartoja, kad reikia sukurti išsamų tarpinstitucinį demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmą, kuris apimtų visas ES sutarties 2 straipsnyje išdėstytas vertybes;

156. mano, kad Komisija turėtų aiškiau nustatyti ir apibūdinti kiekvienos valstybės narės ir šalies kandidatės trajektoriją, be kita ko, nurodyti iš anksto pastebėtus problemų požymius ir nustatyti rimtas bei sistemines problemas, ir pabrėžia, kad Komisija turėtų užtikrinti nustatytų problemų ir pateiktų rekomendacijų nuoseklumą, taip pat didesnį aiškumą ir skaidrumą dėl to, kaip šie vertinimai yra atliekami; ragina Komisiją paaiškinti, kad ilgą laiką daromi sisteminiai, tyčiniai ir šiurkštūs ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių pažeidimai kenkia struktūrinėms narystės Sąjungoje, grindžiamoje teisinės valstybės principu, sąlygoms; pabrėžia, kad tokiomis aplinkybėmis kyla pavojus, jog valstybės narės neįvykdys įsipareigojimų, susijusių su jų statusu pagal Sutartis; primena, kad institucijos turi aktyvuoti Sutartyse numatytus mechanizmus;

157. pabrėžia, kad labai svarbu neapsiriboti anksčiau nustatytais trūkumais, bet sistemingai atnaujinti analizę, kad ji atspindėtų naujus pokyčius, kylančias grėsmes ir besikeičiančių formų padėties blogėjimą; pabrėžia, jog, siekiant užtikrinti, kad rekomendacijos išliktų aktualios, atliepiančios problemas ir atitiktų faktinę teisinės valstybės trajektoriją kiekvienoje valstybėje narėje, būtent šioje srityje būtinas didesnis metodologinis tikslumas ir aiškumas;

158. ragina Komisiją teikti labiau įgyvendinamas rekomendacijas, aiškiai atskiriant tas, kurios susijusios su rimtomis ir sisteminėmis problemomis, nuo susijusių su mažiau reikšmingomis problemomis, kad būtų išvengta pavojaus sumenkinti šiurkščiausius teisinės valstybės principo pažeidimus, ir nustatant konkrečias priemones, terminus ir kriterijus jų įgyvendinimui valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse; pabrėžia, kad rekomendacijose neturėtų būti vienodai nurodomos visos valstybės narės, bet jos turėtų būti proporcingos konkrečiai teisinės valstybės padėčiai kiekvienoje šalyje; nurodo, kad rekomendacijos turėtų geriau atspindėti ataskaitoje pateiktas neigiamas išvadas ir būti išsamesnės; mano, kad ankstesnių rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas turėtų būti tikslesnis, labiau kokybinis ir būti paremtas ne tik teisės aktų pakeitimais, bet ir patikrinamais jų praktinio įgyvendinimo įrodymais;

159. ragina Komisiją užtikrinti, kad, siekiant spręsti nuolatines ir tinkamai dokumentais pagrįstas problemas ir apsaugoti struktūrinius aspektus, kurie yra labai svarbūs tinkamam demokratinių sistemų, įskaitant pilietinę erdvę ir pagrindines teises, veikimui, teikiant rekomendacijas visiems teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos ramsčiams būtų skiriamas vienodas dėmesys;

160. ragina Komisiją užtikrinti, kad teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje nustatytos susirūpinimą keliančios problemos būtų

nuosekliai perkeltos į rekomendacijas; be to, ragina Komisiją užtikrinti, kad panašios problemos būtų vienodai sprendžiamos visose valstybėse narėse, kad nė viena valstybė narė, susidurianti su panašiais ar didesniais trūkumais, neliktų be atitinkamų rekomendacijų;

161. prašo Komisijos sustiprinti tolesnių veiksmų mechanizmą dėl neįgyvendintų rekomendacijų nustatant išmatuojamus kriterijus ir atkreipia dėmesį į tai, kad 93 % rekomendacijų yra pakartotos iš ankstesnių metų, o 2025 m. tik 6 % rekomendacijų buvo visiškai įgyvendintos[79]; ragina, kai tinkama, aktyviau naudotis visomis turimomis vykdymo užtikrinimo priemonėmis, įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūras ir biudžeto sąlygas, kaip numatyta Finansiniame reglamente, Teisinės valstybės sąlygų reglamente ir Bendrųjų nuostatų reglamente; ragina Komisiją sistemingai teikti prašymus ES Teisingumo Teismui taikyti pagreitintą procedūrą ir nustatyti laikinąsias priemones ESTT pažeidimų bylose, taip pat imtis veiksmų tais atvejais, kai neįgyvendinami ESTT sprendimai; susirūpinęs pažymi, kad naujausioje ataskaitoje tik dviem valstybėms narėms buvo pateikta papildoma rekomendacija, palyginti su ankstesniu ataskaitų teikimo ciklu, nepaisant to, kad dėl teisinės valstybės padėties keliose kitose valstybėse reikia imtis skubių veiksmų, o kitose valstybėse narėse turi būti skubiai įgyvendintos rekomendacijos;

162. apgailestauja dėl to, kad Vengrija nuosekliai neįgyvendina Komisijos rekomendacijų, o į šešias rekomendacijas nuo 2022 m. vis dar visiškai neatsižvelgė;

163. pabrėžia, kad politika, kaip išdėstyta 2022 m. Komisijos komunikate dėl ES teisės vykdymo užtikrinimo, kuriame paaiškinama, kad pažeidimo nagrinėjimo procedūros nėra skirtos naudoti kaip individualių teisių gynimo mechanizmai, riboja galimybes naudotis veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis tais atvejais, kai valstybės narės nuolat ar sistemingai nesilaiko ES teisės, įskaitant ESTT sprendimus; prašo Komisijos kasmet teikti ataskaitas dėl priemonių, galimų siekiant kovoti su teisinės valstybės principo pažeidimais valstybėse narėse, taikymo ir veiksmingumo; primena neseniai pateiktą generalinio advokato nuomonę byloje C-769/22, kurioje patvirtinama, kad ES sutarties 2 straipsnis gali būti atskiras pažeidimo nagrinėjimo procedūrų teisinis pagrindas tais atvejais, kai vertybės neigimas yra pagrindinė kitų ES teisės pažeidimų priežastis; pabrėžia, kad būsimas sprendimas šioje byloje galėtų būti svarbi galimybė, kurią Komisija turėtų išnaudoti, kad imtųsi sistemingesnių ir ryžtingesnių pažeidimų nagrinėjimo veiksmų, jei taip būtų nustatyta galutiniame ESTT sprendime;

---

79 Europos pilietinių laisvių sąjunga, *European Commission’s Rule of Law Report 2025 – Gap Analysis*.

164. pabrėžia, kad siekiant sustiprinti ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes nepakanka paskelbti teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą – atsižvelgiant į ataskaitą, turėtų būti imamasi konkrečių veiksmų; pabrėžia, kad į metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos išvadas turėtų būti sistemingai atsižvelgiama, kai tinkama, naudojant turimas vykdymo užtikrinimo priemones, laikantis Komisijos prerogatyvų; ragina skaidriai stebėti, kaip valstybės narės laikosi ESTT sprendimų ir, kai aktualu, EŽTT sprendimų, be kita ko, atsižvelgiant į nuolatinio reikalavimų nesilaikymo atvejus taikant tokias priemones;

165. mano, kad teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos kriterijai taip pat turėtų apimti pagrindinių nepriklausomų ir reguliavimo institucijų nepriklausomumą ir veiksmingą veikimą; pabrėžia, kad tos institucijos turėtų užtikrinti skaidrias, atviras ir nuopelnais grindžiamas jų vadovų skyrimo ir atleidimo procedūras;

166. primena 2019 m. balandžio 3 d. Komisijos komunikatą „Tolesnis teisinės valstybės stiprinimas Sąjungoje. Esama padėtis ir galimi tolesni veiksmai“ ir 2019 m. rugpjūčio 7 d. komunikatą „Teisinės valstybės principo stiprinimas Sąjungoje. Veiksmų planas“; ragina juos atnaujinti, kad būtų atsižvelgta į dabartinius iššūkius ir užtikrintas visapusiškas jų įgyvendinimas;

167. pabrėžia, kad reikia įvertinti žmogiškųjų išteklių ir pajėgumų poreikius, atsižvelgiant į raginimą proaktyviau stebėti teisinės valstybės principo laikymąsi; pabrėžia tarpžinybinio koordinavimo tarp atitinkamų kompetentingų Komisijos generalinių direktoratų svarbą;

Horizontaliosios rekomendacijos

168. mano, kad reikėtų stiprinti ES lygmens tarpinstitucinį dialogą ir bendradarbiavimą teisinės valstybės klausimu; apgailestauja dėl to, kad Komisija ir Taryba iki šiol yra atmetusios jo pasiūlymą sudaryti tarpinstitucinį susitarimą dėl demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių; dar kartą patvirtina, kad yra pasirengęs atnaujinti derybas dėl šio susitarimo, pabrėždamas struktūrizuotos ir nuspėjamos sistemos teikiamą pridėtinę vertę; pabrėžia, jog argumentas, kad toks susitarimas būtų pernelyg griežtas, negali pateisinti neveikimo; ragina ieškoti pragmatiškų sprendimų, kaip jau dabar pagerinti bendradarbiavimą; ragina Tarybą užtikrinti, kad jos vedamas dialogas teisinės valstybės klausimu būtų įtraukesnis, kviečiant dalyvauti kitų institucijų, pvz., Venecijos komisijos ir Parlamento, atstovus; pabrėžia, kad išplėsto ES priemonių rinkinio veiksmingumas priklauso nuo nuoseklaus ir darnaus taikymo visose institucijose;

169. siūlo, kad, kol tarpinstituciniu susitarimu bus sukurtas ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmas,

ES institucijos toliau plėtotų bendradarbiavimo šioje srityje mechanizmus, nustatydamos metinį teisinės valstybės principo taikymo ciklą, kuris būtų suskirstytas į skirtingus etapus, stiprinant tęstinumą, koordinavimą bei didinant poveikį visose institucijose, ir kuris būtų parengtas taip, kad jį būtų galima palaipsniui plėsti, kad jis apimtų visas ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes, užtikrinant visapusišką ir nuoseklų požiūrį į jų apsaugą;

170. primena, kad rekomendacijos turėtų būti proporcingos nustatytiems iššūkiams, pakankamai konkrečios, kad valstybės narės galėtų imtis konkrečių ir įgyvendinamų tolesnių veiksmų, ir sistemingai vertinamos vėlesnėse redakcijose; ragina laikytis labiau subalansuoto, skaidresnio ir patikimesnio požiūrio, kad būtų užtikrintas vienodas požiūris ir veiksmingi tolesni veiksmai; pabrėžia, kad nuosekliau taikant Komisijos požiūrį, visų pirma nurodant rekomendacijas, kurios neįgyvendinamos per kelis ciklus, padidėtų stebėsenos sistemos skaidrumas, tikslumas ir patikimumas;

171. pabrėžia, kad ateityje ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas toms valstybėms narėms, kuriose Komisija nustatė šiurkščius ir sistemingus pažeidimus, ir ragina Komisiją savo rekomendacijose aiškiai atskirti tokius atvejus;

172. pakartoja savo raginimą Komisijai išplėsti ataskaitos taikymo sritį, kad ji apimtų visus ES sutarties 2 straipsnio aspektus;

173. primygtinai ragina Komisiją į savo būsimas teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas įtraukti su pilietine visuomene susijusį ramstį ir su kova su visų formų neapykanta ir diskriminacija susijusį ramstį, kaip įtvirtinta Chartijos 21 straipsnyje;

174. ragina Komisiją į savo būsimas teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas įtraukti akademinės ir meninės laisvės apsaugą ir kovos su vidaus ar išorės subjektų dezinformacija interneto platformose priemones pagal žiniasklaidos laisvės ramstį; be to, ragina Komisiją į teisingumo sistemų ramstį įtraukti neapykantos nusikaltimų registravimą ir stebėseną;

175. pakartoja savo raginimą nustatyti platesnius rodiklius, pvz., susijusius su pagrindinėmis teisėmis, lyčių lygybe, mažumų ir pažeidžiamų grupių apsauga ir tarptautinės teisės laikymusi;

176. primena, kad mažumų apsauga yra viena iš Kopenhagos stojimo kriterijų; pabrėžia, kad ES lygmeniu trūksta teisinių garantijų, kuriomis būtų užtikrinta, kad valstybės narės laikytųsi stojimo procese prisiimtų įsipareigojimų dėl mažumų apsaugos;

177. ragina Komisiją užtikrinti nuoseklesnį ir išsamesnį rinkimų integralumo vertinimą pagal stabdžių ir atsvarų ramstį ir visuose šalių skyriuose, kuris apimtų teisinę ir institucinę sistemą, jos praktinį įgyvendinimą ir pagrindines rizikas; pabrėžia, kad reikia

atlikti su korupcija, netinkamu valstybės išteklių naudojimu ir manipuliavimu rinkimais susijusį tikrinimą; ragina sistemingai bendradarbiauti su Venecijos komisija, ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuru ir kitomis atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, taip pat deramai atsižvelgti į jų rekomendacijas teisinės valstybės principo taikymo ataskaitose pateikiamuose vertinimuose ir konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose;

178. pažymi, kad atnaujintame Venecijos komisijos teisinės valstybės kontroliniame sąraše pripažįstama, kad DI ir skaitmeninės technologijos gali padidinti viešojo administravimo ir teisminių sistemų veiksmingumą ir prieinamumą; kartu pabrėžia, kad valdžios institucijų naudojimasis jomis gali kelti didelį pavojų teisiniam tikrumui, lygybei prieš įstatymą, skaidrumui ir veiksmingai teisminei apsaugai, nes nesama aiškaus teisinio pagrindo, žmogaus vykdomos priežiūros ir patikimų apsaugos priemonių; ragina Komisiją šalinti šią riziką ir užtikrinti, kad DI sistemos būtų diegiamos visapusiškai laikantis teisinės valstybės reikalavimų, įskaitant skaidrumą, atskaitomybę, nediskriminavimą, proporcingumą ir veiksmingas teisių gynimo priemones;

179. ragina Komisiją rengiant teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą vesti struktūrinį dialogą ir vykdyti plataus masto konsultacijas su pilietine visuomene ir nepriklausomomis priežiūros įstaigomis bei institucijomis, vykdančiomis veiklą demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityse;

180. ragina Komisiją, kai įmanoma, ne virtualiai, o realiai lankytis valstybėse narėse, nes apsilankymai vietoje galėtų padėti susidaryti išsamesnį ir labiau kontekstinį vaizdą apie padėtį vietoje;

181. pabrėžia esminį vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį užtikrinant demokratijos veikimą kaip vieną iš stabdžių ir atsvarų sistemos, kuria grindžiamas teisinės valstybės principas, dalių; pripažįsta, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra pirmose gretose ir tiesiogiai susiduria su iššūkiais, kurie gali daryti poveikį teisinei valstybei ir pagrindinių teisių įgyvendinamumui; pabrėžia, kad svarbu užkirsti kelią nederamam kišimuisi į vietos ir regionų valdžios institucijų veiklą ir užtikrinti jų savarankiškumą, saugomą pagal ES sutarties 4 straipsnio 2 dalį ir 5 straipsnio 3 dalį, kuriose pripažįstama, kad regionų ir vietos savivalda yra valstybių narių konstitucinės tapatybės dalis, ir Chartijos 41 straipsnį dėl teisės į gerą administravimą;

182. yra tvirtai įsitikinęs, kad ES institucijos privalo vykdyti savo pareigas, susijusias su teisinės valstybės principu, ir pabrėžia, kad, siekiant apsaugoti ES patikimumą ir legitimumą, būtina vertinti, kaip ES institucijos laikosi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, įskaitant Sąjungos vidaus nuoseklumą laikantis šių vertybių visose

savo politikos srityse ir vykdant išorės veiksmus; mano, kad ES institucijos turi rodyti pavyzdį laikydamosi aukščiausių teisinės valstybės standartų; kritikuoja tai, kad teisinės valstybės padėtis ES institucijose neįtraukta į Komisijos 2024 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos aprėptį; prašo, kad į būsimas Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitas būtų įtrauktas specialus skyrius, susijęs su tuo, kaip ES laikosi teisinės valstybės standartų, remiantis nepriklausomu peržiūros mechanizmu;

183. ragina Tarybą pasirūpinti, kad jos vedamas dialogas teisinės valstybės klausimu, 7 straipsnio procesas ir Teisinės valstybės sąlygų reglamento taikymas būtų visiškai skaidrūs, sąveikūs ir orientuoti į rezultatus, be kita ko, skelbiant išsamias išvadas ir teikiant grįžtamąją informaciją apie Komisijos ir Parlamento išvadas; apgailestauja, kad Taryba nesugebėjo padaryti reikšmingos pažangos vykstant ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje numatytai procedūrai, ir mano, kad bet koks tolesnis Tarybos veiksmų vilkinimas reikštų, kad pati Taryba pažeidžia teisinės valstybės principą;

184. primygtinai ragina Tarybą užtikrinti, kad klausymai pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vyktų bent kartą per pirmininkavimo Tarybai laikotarpį; vis dėlto, pabrėžia, kad šis minimalus dažnumas neturi būti laikomas viršutine riba ir procedūra neturėtų būti taikoma vien dėl formalumo, suteikiančio galimybę Tarybai pirmininkaujančiai valstybei narei įvykdyti savo pareigas surengus vieną oficialų susitikimą, bet nesiimant svarių tolesnių veiksmų; ragina Tarybą po kiekvieno klausymo paskelbti išsamius protokolus ir pateikti konkrečias rekomendacijas bei nustatyti jų įgyvendinimo terminus; primygtinai reikalauja, kad Parlamentas būtų visapusiškai įtrauktas į visas procedūras, susijusias su ES sutarties 7 straipsniu; pabrėžia, kad net ir nepasiekusi vieningo sprendimo Taryba gali tęsti procedūrą, visų pirma priimdama konkrečias rekomendacijas, skirtas atitinkamai valstybei narei, visų pirma Vengrijai, ir pabrėžia, kad procesas neturėtų apsiriboti periodiniais klausymais, nesiimant esminių tolesnių veiksmų ar neužtikrinant apčiuopiamų rezultatų;

185. pakartoja savo išvadas ir rekomendacijas, pateiktas 2025 m. lapkričio 25 d. rezoliucijoje dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalį nustatoma, kad esama aiškaus pavojaus, jog Vengrija gali šiurkščiai pažeisti vertybes, kuriomis grindžiama Sąjunga; atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija Vengrijos atžvilgiu pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl kelių Europos žiniasklaidos laisvės akto nuostatų ir tam tikrų Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos reikalavimų nesilaikymo; pabrėžia, kad savo išvadoje byloje C-829/24 *Komisija / Vengrija* generalinė advokatė Juliane Kokott laikėsi nuomonės, kad Vengrija pažeidė ES teisę priimdama teisės aktus dėl nacionalinio suvereniteto apsaugos, kurie gali pakenkti pagrindiniams Sąjungos principams, visų pirma susijusiems su apsauga nuo užsienio politinio kišimosi; pabrėžia, kad savo išvadoje

byloje C-225/24 *Parlamentas / Komisija* generalinė advokatė Tamara Ćapeta pasiūlė ESTT panaikinti Komisijos sprendimą atšaukti ES lėšų mokėjimo Vengrijai sustabdymą, taip išreikšdama susirūpinimą dėl teisinės valstybės sąlygų laikymosi;

186. ragina Komisiją toliau stiprinti ryšį tarp prevencinių ir reagavimo priemonių ir siekiant šalinti teisinės valstybės taikymo trūkumus pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis, įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūras, ES sutarties 7 straipsnį, bendrą sąlygų mechanizmą ir Chartijoje įtvirtintas horizontaliąsias sąlygas, leidžiančias imtis veiksmų;

187. palankiai vertina Venecijos komisijos priimtą atnaujintą teisinės valstybės kontrolinį sąrašą ir ragina Komisiją bei Tarybą jį visapusiškai integruoti į savo sprendimų priėmimo procesus; ragina Komisiją išnagrinėti glaudesnio bendradarbiavimo su Europos Taryba galimybes siekiant skatinti Europos Tarybos ir ES teisinės valstybės *acquis* įgyvendinimą su valstybėmis narėmis ir jose, remiantis keturiais metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos skyriais;

188. ragina Komisiją užtikrinti visišką visų teisinės valstybės principo taikymo ataskaitų teikimo priemonių, įskaitant metinę teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą, plėtros ataskaitas ir konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas pagal Europos semestrą, suderinamumą ir nuoseklumą; pabrėžia, kad reikia bendros metodikos ir glaudaus generalinių direktoratų veiklos koordinavimo;

189. skatina valstybes nares puoselėti teisinės valstybės kultūrą rengiant informuotumo didinimo kampanijas, informavimo iniciatyvas ir pilietinio ugdymo programas, susijusias su demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis; pabrėžia galimą klaidingos informacijos ir dezinformacijos poveikį demokratijos veikimui ir pagrindinių teisių apsaugai; ragina valstybes nares rengti ir įgyvendinti išsamias pilietinio ugdymo programas, kuriomis būtų skatinamas visų amžiaus grupių piliečių supratimas apie demokratines institucijas, teisinę valstybę ir pagrindines teises;

190. prašo Komisijos apsvarstyti galimybę visas su teisine valstybe ar pagrindinėmis teisėmis susijusias ataskaitas, pavyzdžiui, metines ataskaitas dėl Chartijos laikymosi arba Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ataskaitą, skelbti maždaug tuo pačiu metu, kad vienu metu būtų galima surengti diskusijas šiais klausimais; pakartoja, kad reikia imtis panašių veiksmų demokratijos srityje; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad jos išvados būtų plačiai skleidžiamos visose valstybėse narėse;

Metinis teisinės valstybės ciklas

191. pabrėžia, kad ES parengė išsamų teisinės valstybės apsaugos priemonių rinkinį; primygtinai tvirtina, kad labai svarbu užtikrinti

didesnį kiekvienos ES institucijos darbo papildomumą ir didesnę atskaitomybę už šių priemonių įgyvendinimą; pabrėžia, kad pakartotinis naujų priemonių ar papildomų procedūrinių elementų poreikio nurodymas neturi būti pretekstu neveikimui ar atitraukti dėmesį nuo jau turimų priemonių visapusiško panaudojimo; pabrėžia, kad ES teisinės valstybės sistemos patikimumas priklauso ne nuo mechanizmų gausėjimo, o nuo politinės valios ir veiklos pajėgumų visapusiškai išnaudoti esamų mechanizmų potencialą ir pačių ES institucijų visiško teisinės valstybės principų laikymosi ir jų puoselėjimo vykdant savo pačių veiksmus;

192. pažymi, kad pasiūlymas dėl integruoto metinio teisinės valstybės ciklo, kurį Komisijos Pirmininkė paminėjo 2025 m. pranešime apie Sąjungos padėtį, ir Komisijos 2028–2034m. daugiametėje finansinėje programoje numatytas biudžeto priemonių ir teisinės valstybės ryšio stiprinimas yra elementai, atitinkantys paties Parlamento pasiūlymus ir poreikį daryti pažangą veiksmingai ir nuosekliai įgyvendinant visas esamas priemones ir stiprinant bendradarbiavimą visose ES institucijose;

193. ragina atlikti keletą patobulinimų, grindžiamų Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaita, kad būtų sustiprintas metinio teisinės valstybės principo taikymo ciklo tęstinumas, koordinavimas ir poveikis:

a) nustatyti konkrečią Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos metinio paskelbimo datą, pageidautina birželio mėn., kad būtų užtikrintas didesnis nuspėjamumas ir sudarytos sąlygos veiksmingai planuoti tiek Komisijos, tiek atitinkamų suinteresuotųjų subjektų darbą, kartu numatant tinkamą pereinamąjį laikotarpį, kad nebūtų sutrikdytas esamas ciklo vidaus tvarkaraštis ir būtų užtikrinta pakankamai laiko ir išteklių;

b) į savo teisinės valstybės principo taikymo analizę – tiek bendrą komunikatą, tiek konkrečioms šalims skirtus vertinimus – įtraukti nuorodas į tarptautiniu mastu pripažintus rodiklius ir palyginamus patikimus šaltinius, kurie leidžia atlikti kiekybiškesnį ir duomenimis grindžiamą vertinimą ir padeda užtikrinti didesnį ES teisinės valstybės principo taikymo stebėsenos priemonių skaidrumą, palyginamumą ir metodinį nuoseklumą;

c) atkreipti dėmesį į ES teisingumo rezultatų suvestinės, kaip lyginamųjų duomenų šaltinio, svarbą;

d) užtikrinti Komisijos vertinimo nešališkumą ir tolesnius veiksmus sprendžiant teisinės valstybės klausimus valstybėse narėse; užtikrinti nešališką vertinimo procesą Komisijoje, į ataskaitos rengimą įtraukiant atitinkamą generalinį direktoratą; stiprinti

Komisijos bendradarbiavimą su ES ir tarptautinėmis organizacijomis, kad ji galėtų įvertinti, kaip pačiose ES institucijose laikomasi teisinės valstybės principo ir kaip jis užtikrinamas;

e) užtikrinti, kad rekomendacijos būtų suformuluotos aiškiai ir tiksliai;

f) paaiškinti savo rekomendacijų formulavimo metodiką;

g) atskirti rekomendacijas, susijusias su rimtomis ir sisteminėmis susirūpinimą keliančiomis problemomis, nuo kitų pastabų, taip akcentuojant tas situacijas, kuriose kyla potenciali šiurkštaus ir sistemingo teisinės valstybės principo pažeidimo rizika;

h) rekomendacijas, kurios, kaip nustatyta, susijusios su rimtomis ir sisteminėmis problemomis, susieti su lėšų skyrimu, numatant, kad lėšų išmokėjimas priklauso nuo įrodomos pažangos, tikrinamos taikant atitinkamus stebėsenos mechanizmus; aiškiai nustatyti rekomendacijas, darančias poveikį ES finansiniams interesams, ir tinkamai stebėti jų įgyvendinimą pagal Teisinės valstybės sąlygų reglamentą ir kitas biudžeto priemones;

i) vertinti ne tik ankstesnių rekomendacijų įgyvendinimo lygį, bet ir, prireikus, pateikti naujas rekomendacijas; vertinant neapsiriboti tik pažangos, palyginti su ankstesniais ataskaitiniais metais, įvertinimu, bet pateikti vertinimą, kuris atspindėtų bendrą raidą nuo pirminės rekomendacijos paskelbimo, kad būtų nustatytas aiškus įgyvendinimo atskaitos taškas;

j) į kiekvienos šalies skyrių teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje įtraukti specialų skirsnį, susijusį su ESTT ir EŽTT sprendimų vykdymu;

k) į analizę įtraukti specialų skirsnį dėl ES teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę ir įgyvendinimo, kai jie susiję su teisinės valstybės apsauga;

194. pabrėžia, kad vėlesniame ciklo etape Parlamentas turi visapusiškai naudotis savo iš Sutarčių kylančiais įgaliojimais ir prerogatyvomis ir reaguodamas į Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitą priimti rezoliuciją, kuri galėtų suteikti apčiuopiamos pridėtinės vertės, ir šiuo tikslu siūlo, kad Parlamento rezoliucija būtų:

a) priimta ne vėliau kaip iki kovo mėn., siekiant užtikrinti, kad būtų galima tinkamai atsižvelgti į jos indėlį;

b) geriau išnaudotos esamos struktūros, visų pirma DRFMG, kad būtų organizuojami klausymai ir misijos, grindžiami Komisijos nustatytomis problemomis, kuriais vėliau galėtų būti

prisidedama rengiant Komisijos ataskaitą;

c) apibendrinti svarbiausi Komisijos ataskaitos, DRFMG stebėsenos veiklos, Tarybos metinių dialogų ir pilietinės visuomenės organizacijų indėlio rezultatai;

d) akcentuota geriausia praktika, nustatyta per metinį Tarpparlamentinio komiteto teisinės valstybės klausimais susitikimą, siekiant padėti valstybėms narėms įgyvendinti konkrečias rekomendacijas;

e) įvertintas ankstesnių kelerius metus iš eilės Komisijos pateiktų metinių rekomendacijų įgyvendinimas ir nustatytos tendencijos bei teigiami arba neigiami pokyčiai;

f) įtraukta išsami visų šalių, kurioms buvo pradėta 7 straipsnio procedūra arba dėl kurių Komisijos ataskaitose buvo nustatyti šiurkštūs ir sisteminiai teisinės valstybės principų pažeidimai, analizė;

195. prašo, kad ciklo baigiamajame etape Komisija, be birželio mėn. plenarinėje sesijoje pristatomos metinės teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos, kitu metu pateiktų struktūrizuotą informaciją apie tolesnius veiksmus, kuriais atsižvelgta į Parlamento rezoliuciją ir rekomendacijas; be to, ragina surengti specialų keitimąsi nuomonėmis su Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetu dėl šių tolesnių veiksmų;

196. prašo Tarybos tinkamai atsižvelgti į Komisijos teisinės valstybės principo taikymo ataskaitoje pateiktas išvadas ir rekomendacijas ir į Parlamento rezoliuciją, priimtą reaguojant į šią ataskaitą; pabrėžia, kad tos išvados ir rekomendacijos turėtų būti tinkamai atspindėtos Tarybos svarstymuose bei imantis tolesnių veiksmų ir sistemingai integruojamos į jos pagal ES sutarties 7 straipsnį vykdomų procedūrų vertinimą;

°

° °

197. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.